

RiR 2026:1

Statens arbete mot problem med spel om pengar

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska statliga myndigheter och verksamheter. Vi bedriver både årlig revision och effektivitetsrevision. Genom ett grundlagsskyddat oberoende har Riksrevisionen ett starkt mandat och är en viktig del av riksdagens kontrollmakt som bidrar till förbättringar och demokratisk insyn.

Denna rapport har tagits fram inom effektivitetsrevisionen, vars uppgift är att granska hur effektiv den statliga verksamheten är. Vi lämnar även rekommendationer för att förbättra den granskade verksamheten. Effektivitetsgranskningar lämnas direkt till riksdagen som bereder dem tillsammans med en svarsskrivelse från regeringen.

Riksrevisionen

RiR 2026:1

ISBN 978-91-7086-740-8

ISSN 1652-6597

Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2026

Beslutad: 2026-01-22
Diarienummer: 2024/0852
RiR 2026:1

Till: Riksdagen

Härmed överlämnas enligt 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. följande granskningsrapport:

Statens arbete mot problem med spel om pengar

Riksrevisionen har granskat om regeringens, Folkhälsomyndighetens, Socialstyrelsens och länsstyrelsernas arbete mot problem med spel om pengar varit effektivt. Resultatet av granskningen redovisas i denna granskningsrapport. Den innehåller slutsatser och rekommendationer som avser regeringen, Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna och Socialstyrelsen.

Riksrevisionsdirektören Claudia Gardberg Morner har beslutat i detta ärende. Revisionsdirektören Nedim Colo har varit föredragande. Revisionsdirektören Jan Boström och enhetschefen Magdalena Brasch har medverkat i den slutliga handläggningen.

Claudia Gardberg Morner

Nedim Colo

För kännedom

Regeringskansliet; Finansdepartementet, Socialdepartementet
Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, samtliga länsstyrelser

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Inledning	8
1.1 Motiv till granskning	8
1.2 Övergripande revisionsfråga och avgränsningar	10
1.3 Bedömningsgrunder	12
1.4 Metod och genomförande	15
2 Systemet för att förebygga och behandla spelproblem	17
2.1 Kommuner och regioner ska förebygga och behandla spelproblem	17
2.2 Staten ska stödja kommunernas och regionernas arbete	19
2.3 Myndigheternas resurser mot spelproblem är relativt sett små	22
3 Myndigheternas stöd till kommuners och regioners arbete mot spelproblem	23
3.1 Kunskapsstöd för förebyggande arbete ger generell vägledning, men möter inte alla behov	23
3.2 Folkhälsomyndigheten fördelar och följer upp bidrag till verksamheter som kan nå riskgrupper	30
3.3 Kunskapsstöd för behandling av spelproblem upplevs relevant för att behandla vuxna, men inte barn och unga	31
3.4 Länsstyrelserna stödjer lokalt och regionalt arbete mot spelproblem, men ger inte kommuner anpassat stöd	35
4 Den samlade samordningen och uppföljningen av arbetet mot spelproblem	40
4.1 Nationell samordning ger en bredare problembild, men stärker inte regioners och kommuners arbete	40
4.2 Spelfrågor får litet utrymme i ANDTS-samordningen	46
4.3 Uppföljningen av spel om pengar är begränsad	47
5 Slutsatser och rekommendationer	51
5.1 Kunskapsstöden behöver bättre motsvara behoven	51
5.2 Statliga insatser behöver riktas mot barn och unga	54
5.3 Spelproblem behöver tydligare integreras med arbetet för annat skadligt bruk och beroende	56
5.4 Rekommendationer	57
Referenslista	59

Sammanfattning

Riksdagens mål är att de negativa konsekvenserna av överdrivet spelande om pengar ska minska. Men så har inte skett. Spelandet och spelproblem har dessutom ökat bland barn och unga, som är en särskild prioriterad skyddsgrupp. Kommuner och regioner ansvarar för att förebygga och behandla personer med spelproblem. För att stödja deras arbete med att minska spelproblem ska Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och länsstyrelserna utveckla kunskapsstöd, samordna insatser och följa upp arbetet.

Riksrevisionen bedömer att statens arbete för att minska spelproblem inte är effektivt. Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens kunskapsstöd om spelproblem håller hög kvalitet, men motsvarar inte kommunernas behov av praktisk vägledning för att upptäcka och förebygga spelproblem, särskilt hos barn och unga. Myndigheternas stöd behöver samordnas mer effektivt. För att motverka det ökande spelandet bland barn och unga behöver Folkhälsomyndigheten utveckla kunskapsstödet med metoder och arbetssätt som i högre grad baseras på beprövad erfarenhet där forskning saknas. Arbetet mot spelproblem behöver också integreras tydligare med det samlade arbetet mot skadligt bruk och beroenden.

Kunskapsstöden behöver bättre motsvara kommunernas behov

Granskningen visar att kommunerna behöver mer verksamhetsnära stöd som kan omsättas i det praktiska arbetet, särskilt när forskning om effektiva metoder saknas. För att kompensera för brist på forskning bedömer Riksrevisionen att Folkhälsomyndigheten behöver utveckla kunskapsstödet med metoder som i högre grad baseras på beprövad erfarenhet. Det kan myndigheten göra genom att samla in och omsätta framgångsrika arbetssätt från kommunerna till praktisk vägledning, och därigenom sänka tröskeln för kommunerna att arbeta förebyggande.

Folkhälsomyndigheten bör även driva på arbetet i den nationella samordningen för spel så att kunskap från olika aktörer blir praktiskt användbart för kommunerna. Myndigheten bör dessutom verka för att samordna de olika kunskapsstöden från nationella myndigheter, som idag är splittrade och ett problem för kommunerna. Det gäller både spel om pengar och det samlade arbete mot skadligt bruk och beroende. Folkhälsomyndighetens instruktion ger ett tydligt mandat att utveckla metoder och samordningen i denna riktning.

Socialstyrelsen behöver uppdatera sitt kunskapsstöd för behandling, eftersom den erfarenhetsbaserade kunskapen är från 2018. Länsstyrelserna bör fokusera på sina styrkor – lokal kännedom och samordning – snarare än att utveckla och förvalta egna kunskapsstöd. De kan bidra genom att synliggöra kommunernas behov och sprida statliga kunskapsstöd.

Statliga insatser behöver mer riktas mot barn och unga

Granskningen visar att Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens kunskapsstöd behöver ge mer praktisk vägledning för att upptäcka och förebygga spelproblem, särskilt hos barn och unga. Riksrevisionen bedömer att det behövs för att bryta den ökande trenden i denna grupp. Folkhälsomyndigheten bör stödja kommunerna i att prioritera riskgrupper och tillhandahålla effektiva metoder för att upptäcka och förebygga spelproblem. Socialstyrelsen bör ta fram rekommendationer för hur kommuners och regioners verksamheter kan identifiera spelproblem hos barn och unga och erbjuda stöd och behandling. Sådan vägledning saknas i dag.

Folkhälsomyndigheten bör även utveckla fler indikatorer för barn och ungas spelande och spelproblem i det nationella uppföljningssystemet, vilket kan ge underlag för mer behovsanpassade kunskapsstöd.

Skolan arbetar redan med att skydda barn och unga från skadligt bruk och beroende. Möjligheterna att minska spelandet bland barn och unga skulle öka om Skolverket inkluderade spelproblem i sitt stöd till skolans arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak (ANDT).

Arbetet mot spel behöver integreras med övrigt arbete mot skadligt bruk och beroenden

Spelberoende liknar alkohol- och narkotikaberoende och delar många risk- och skyddsfaktorer, vilket gör gemensamma insatser effektiva. Samtidigt är spelproblem svårare att upptäcka än andra beroenden.

Granskningen visar att Folkhälsomyndigheten inte har integrerat spelproblem systematiskt i sitt arbete med ANDTS. Det finns indikationer på att kunskapsstödet för spelproblem är mindre utvecklat än för alkohol och narkotika. Myndigheten bör därför beakta spelproblem vid prioriteringar om vilka kunskapsstöd inom ANDTS som ska utvecklas. Folkhälsomyndigheten behöver också ta tillvara synergier mellan de nationella samordningarna för spel om pengar och ANDTS.

Socialstyrelsen har inte inkluderat kunskapsstödet för spelproblem i de nationella riktlinjerna för missbruk och beroenden, vilket minskar sannolikheten att kommuners och regioners verksamheter använder rekommendationerna. Det finns därför en risk att personer med spelproblem inte upptäcks eller får rätt stöd.

Spelproblem är ett komplext samhällsproblem som ofta hänger samman med andra allvarliga problem, såsom suicid, psykisk ohälsa och överskuldsetting. Regeringen bör därför överväga att inkludera insatser mot spelproblem i angränsande satsningar.

Rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen

- Överväg att inkludera frågor om spelproblem i satsningar inom angränsade områden.

Till Folkhälsomyndigheten

- Utveckla i högre grad metoder utifrån beprövade erfarenheter så att kommunerna får mer praktisk vägledning för att upptäcka och förebygga spelproblem, särskilt för barn och unga.
- Driv på arbetet i den nationella samordningen för spel om pengar så att de medverkande aktörernas kunskap omsätts i konkreta och samordnade kunskapsstöd till kommunerna.
- Utveckla indikatorer för barn och ungas spelande och spelproblem i det nationella uppföljningssystemet.
- Beakta systematiskt behoven inom spel om pengar när myndigheten gör övergripande prioriteringar om vilka kunskapsstöd som ska utvecklas inom ANDTS-området.
- Ta mer tillvara synergier mellan de nationella samordningarna för spel om pengar och ANDTS.

Till Socialstyrelsen

- Utveckla kunskapsstödet för spelproblem, särskilt vad gäller rekommendationer för barn och unga.
- Införliva kunskapsstödet för spelproblem i de nationella riktlinjerna för missbruk och beroenden för att främja ett samlat arbete mot ANDTS.

1 Inledning

1.1 Motiv till granskning

Spel om pengar upplevs av många som underhållande och socialt, men kan leda till negativa konsekvenser för dem som spelar för mycket, deras anhöriga och samhället i stort. Det kan leda till fysisk och psykisk ohälsa samt sociala och ekonomiska problem.¹ Spelproblem är ett samlingsbegrepp som omfattar allt från skadligt bruk, riskabelt spelande och problemspelande till mer allvarliga former, som spelberoende.² Den digitala och tekniska utvecklingen har gjort spel om pengar tillgängligt dygnet runt, vilket gör det lätt att spela kontinuerligt och impulsivt. Spelandet ökar på onlinebaserade spelformer som onlinekasinon, medan det utvecklas svagt på fysiska spelformer som bingo och värdeautomater.³ Även dataspel innehåller i allt högre grad inslag som liknar spel om pengar.⁴

Drygt 350 000 personer i Sverige beräknas ha någon form av spelproblem⁵, vilket beräknas kosta samhället omkring 11,5 miljarder kronor per år.⁶ Enligt Folkhälsomyndighetens senaste befolkningsstudie från 2021⁷ fördelade sig spelproblemen så här:

- 40 000 personer har allvarliga spelproblem,
- 65 000 personer har förhöjd risk för spelproblem,
- 247 000 personer har viss risk för spelproblem.

Trots riksdagens mål att minska de negativa konsekvenserna av överdrivet spelande⁸ är andelen personer med allvarliga spelproblem oförändrad sedan 2015.⁹

Ungefär 130 000 personer lever tillsammans med någon som har spelproblem eller förhöjd risk för spelproblem, varav 40 000 är barn. Personer med spelproblem finns i hela landet. Män, särskilt unga, är överrepresenterade i alla kategorier av spelproblem. Kommunerna och regionerna ansvarar för att förebygga och behandla spelproblem och erbjuda stöd och behandling.

¹ Prop. 2017/18:220, s. 72, bet. 2017/18:KrU8, rskr. 2017/18:363.

² Folkhälsomyndigheten, "Problem med spel om pengar – vi reder ut begreppen", hämtad 2025-10-13.

³ Statskontoret, *Utvärdering av omregleringen av spelmarknaden slutrapport*, 2022, s. 67.

⁴ Mediemyndigheten, *Gaming disorder en kunskapsöversikt*, 2024, s. 33.

⁵ Folkhälsomyndigheten, "Statistik över spelproblem i Sverige", hämtad 2024-09-23.

⁶ Folkhälsomyndigheten, "Spelproblem ger stora samhällskostnader", hämtad 2024-09-23.

⁷ Swelogs 2021 är en urvalsundersökning om spel om pengar och hälsa som gick ut till 25 786 personer i åldrarna 16–84 år under hösten 2021. Folkhälsomyndigheten har inte sedan 2021 haft i uppdrag att genomföra motsvarande befolkningsstudie.

⁸ Prop. 2002/03:35, s. 84, bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145.

⁹ Uppgifter från Swelogs 2021. Se Folkhälsomyndigheten, "Statistik över spelproblem i Sverige", hämtad 2025-10-05.

1.1.1 Spelande bland barn och unga ökar

Det framgår inte av befolkningsstudierna hur spel om pengar har utvecklats för barn och unga. Andra undersökningar visar dock att både spelandet och spelproblem har ökat bland barn och unga sedan 2019, särskilt bland pojkar i årskurs 9 och gymnasiet.¹⁰ Detta sker trots att de är en särskilt prioriterad skyddsgrupp, vilket regeringen bedömer som oroande.¹¹

Trots att alla licenspliktiga spelbolag i Sverige måste ha en åldersgräns på minst 18 år spelade 34 procent av alla 16–17-åringar om pengar under 2021.¹² Enligt CAN:s skolundersökning 2025 hade 29 procent av pojkarna i årskurs 9 och 40 procent av pojkarna i årskurs 2 på gymnasiet spelat om pengar.¹³

Flera indikatorer visar att det riskfyllda spelandet bland minderåriga pojkar ökar. Forskning visar att många unga utvecklar problematiskt spelande redan före 18 års ålder.¹⁴ Folkhälsomyndigheten uppskattar att cirka sex procent av alla 16–17-åringarna i Sverige har någon grad av spelproblem.¹⁵ I en uppföljning av undersökningen från 2021 konstaterade myndigheten att hälften av unga med någon grad av spelproblem 2021 fortfarande hade någon grad av spelproblem 2024.¹⁶

Enligt CAN:s skolundersökning 2025 hade 14 procent av pojkarna i årskurs 2 på gymnasiet och 10 procent av pojkarna i årskurs 9 ett riskfyllt spelande, vilket är dubbelt så hög andel som 2021. Denna typ av spelande i ung ålder samvarierar med försämrade skolresultat, kriminalitet, depressioner och suicid.¹⁷

Riskabelt spelande i ungdomsåren ökar risken för att utveckla spelproblem i vuxen ålder. Det kan leda till allvarliga konsekvenser för individen och till stora samhällskostnader för vård, sociala insatser och produktionsbortfall. Barn och unga är särskilt sårbara för skador från spel om pengar, på grund av deras bristande förmåga att kontrollera impulser och bedöma risker. Därför är tidiga och förebyggande insatser viktiga.¹⁸

1.1.2 Flera indikationer på att statens insatser kan bli mer effektiva

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har, utifrån ett folkhälsoperspektiv, i uppdrag att utveckla kunskapsstöd och samordna nationella insatser med andra

¹⁰ Selling, *CAN:s nationella skolundersökning 2024*, 2024, s. 47.

¹¹ Prop. 2024/25:1 UO 9, s. 95. Se Folkhälsomyndigheten, "Spelproblem bland unga", hämtad 2025-09-29.

¹² Folkhälsomyndigheten, *Unga och spel om pengar Resultat från en undersökning om spel om pengar bland unga 16–19 år och föräldrar 2021*, 2022.

¹³ Svensson & Guttormsson, *CAN:s nationella skolundersökning 2025*, 2025, s. 52.

¹⁴ SVT, "Forskarlarm: Unga fastnar i spelmissbruk redan på gymnasiet", hämtad 2024-08-26.

¹⁵ Folkhälsomyndigheten, *Unga och spel om pengar Resultat från en undersökning om spel om pengar bland unga 16–19 år och föräldrar 2021*, 2022.

¹⁶ Folkhälsomyndigheten, "Undersökning om spel om pengar bland unga och föräldrar (USUF)", hämtad 2026-01-20. Resultaten bygger på en relativt liten grupp svarande. Fortsatta analyser av det insamlade materialet pågår inom myndigheten.

¹⁷ Svensson & Guttormsson, *CAN:s nationella skolundersökning 2025*, 2025, s. 52.

¹⁸ Folkhälsomyndigheten, "Förebyggande arbete inom ANDTS", hämtad 2025-11-10.

myndigheter för att stödja regioners och kommuners arbete med att förebygga och behandla spelproblem. Länsstyrelserna ska stödja och samordna regioners och kommuners genomförande av alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS).

Det finns flera indikationer på att statens insatser kan bli mer effektiva i att stödja kommuner och regioner. Exempelvis använde endast en tredjedel av kommunerna Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd för att förebygga spelproblem under 2023. Myndigheterna ser behov av att ytterligare sprida stödet, eftersom lokala och regionala arbetet behöver stärkas.¹⁹ Socialstyrelsens kunskapsstöd för stöd och behandling saknar dessutom rekommendationer för barn och unga.²⁰ Myndigheternas kunskapsstöd för olika förebyggande metoder utgår främst ifrån forskningssamanställningar från 2016–2019, vilket kan innebära att de inte fullt ut speglar den senaste kunskapsutvecklingen. Enligt Spelinspektionen behöver arbetet för att motverka spel om pengar på lokal nivå stödjas ytterligare, särskilt i skolor.²¹

Länsstyrelserna har en viktig roll för att stödja det förebyggande arbete på regional och lokal nivå. En länsövergripande handlingsplan för det hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbetet fanns 2022 i 10 län, men spel om pengar var enbart inkluderat i 5 av dessa. Under 2023 hade endast 3 av 21 län en regional ANDTS-strategi som omfattade spel om pengar.²²

Mot denna bakgrund har Riksrevisionen valt att granska om statens arbete med att minska de negativa konsekvenserna av spel om pengar är effektivt.

1.2 Övergripande revisionsfråga och avgränsningar

Den övergripande revisionsfrågan lyder: Är statens arbete för att minska problem med spel om pengar effektivt?

Den övergripande revisionsfrågan besvaras med följande delfrågor:

1. Är Folkhälsomyndighetens samordning av nationella insatser och stöd till regioners och kommuners arbete mot spelproblem effektivt?
2. Är Socialstyrelsens insatser och stöd till regioners och kommuners arbete mot spelproblem effektivt?
3. Är länsstyrelsernas insatser och stöd till regioners och kommuners arbete mot spelproblem effektiva?

¹⁹ Folkhälsomyndigheten, *Åtterrapporering om insatser för att förebygga spelproblem*, 2023 och Folkhälsomyndigheten "Kommunernas arbete för att förebygga spel", hämtad 2025-03-28.

²⁰ Socialstyrelsen, *Behandling av spelmissbruk och spelberoende. Kunskapsstöd med rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten*, 2018.

²¹ Spelinspektionen, *Regeringsuppdrag (Fi2021/03520) att följa upp utvecklingen av spelandet och spelproblemen på spelmarknaden*, Slutredovisning, 2023.

²² Folkhälsomyndigheten, "Länsstyrelsernas ANDTS-samordning", hämtad 2024-10-30.

Med stöd avses främst kunskapsstöd i form av rekommendationer, riktlinjer, handböcker och vägledningar. Kunskapsstöden ska konkretisera och tillgängliggöra evidensbaserad kunskap eller beprövad erfarenhet (framgångsrika arbetssätt) som kan användas praktiskt av regioner och kommuner i deras arbete mot spelproblem. Genom att tillhandahålla strukturerad och kvalitetssäkrad information ska kunskapsstöden bidra till att höja kvaliteten i kommunernas verksamheter och främja likvärdighet. Granskningen innefattar även uppföljning och återföring av information om arbetet mot spelproblem, vilket möjliggör lärande och utveckling av kunskapsunderlaget. Med insatser avses främst att leda olika samordningsforum samt anordna utbildningar, informationsträffar, webinarier och workshoppar.

Granskningen fokuserar på folkhälsoperspektivet i det förebyggande och behandlande arbetet mot spelproblem. Det är huvudsakligen Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och länsstyrelserna som har uppdrag som berör folkhälsoarbetet kopplat till spelproblem. Dessa tre myndigheter ska stödja regioners och kommuners arbete mot spelproblem. Därför har vi valt att granska regeringen och dessa tre myndigheter. Regeringen är med som ansvarig för styrningen inom området.

Granskningen berör även på en övergripande nivå andra myndigheter som är viktiga för arbetet mot spelproblem. Det gäller Spelinspektionen, Konsumentverket, Kriminalvården, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Kronofogdemyndigheten, Mediemyndigheten, Skolverket och Statens institutionsstyrelse. Dessa myndigheter ingår i den nationella samordningen för spel om pengar som Folkhälsomyndigheten håller i.

1.2.1 Avgränsning

Granskningen fokuserar främst på perioden 2020–2025. Reglering av spelmarknaden påverkar förutsättningarna att förebygga spelproblem. Regleringen styr bland annat tillgängligheten till spel, spelbolagens ansvar och möjligheterna att motverka spelproblem. Granskningen omfattar inte regleringar av spelmarknaden, tillsyn av marknadsföring, spelbolagens omsorgspliktsarbete, spelansvarsåtgärder eller den olicensierade spelverksamheten.

Riksrevisionen granskade 2024 Spelinspektionens tillsyn av spelbolagens omsorgspliktsarbete, spelansvarsåtgärder och olicensierad spelverksamhet.²³ Dessa delar ingår inte i denna granskning, men är av betydelse för statens förebyggande arbete i stort. Inte heller omfattas Spelinspektionens tjänst spelpaus.se, där individer kan stänga av sig från allt spel om pengar.

²³ Riksrevisionen, *Spelinspektionens tillsyn över spelmarknaden*, 2024.

1.3 Bedömningsgrunder

Både spelpolitiken²⁴ och folkhälsopolitiken²⁵ har som mål att minska de negativa konsekvenserna av överdrivet spelande.²⁶ Statens insatser ska bidra till detta, bland annat genom att med kunskapsstöd stödja kommuners och regioners förebyggande arbete mot spelproblem och behandling av personer med spelproblem. Barn och unga är en central målgrupp i den nationella folkhälsopolitiken.²⁷

Det finns en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS) för 2022–2025.²⁸ Spel om pengar ingår för första gången, eftersom regeringen bedömde att spelberoende är ett folkhälsoproblem med konsekvenser som liknar alkoholproblemens.²⁹ När regeringen lade fram propositionen 2021 avtog riksdagen den och begärde tydligare prioriteringar samt en utredning om ett nationellt kompetenscentrum för ANDTS-prevention med fokus på metodutveckling.³⁰ Socialutskottet ställde sig positivt till att spel om pengar inkluderades i strategin och att regeringen hade återinfört målet att skydda barn från skador av ANDTS.³¹ Regeringen beslutade i mars 2022 om den nuvarande ANDTS-strategin, men riksdagen har inte ställt sig bakom strategin.³² Regeringen har använt strategin som utgångspunkt för att styra insatserna inom ANDTS-området och har gett myndigheterna uppdrag och tillhörande medel baserade på denna.

Regeringen har betonat vikten av ett aktivt förebyggande arbete för att strategin ska kunna bidra till att minska de negativa konsekvenserna av överdrivet spelande.³³ Myndigheterna ska därför utveckla och sprida kunskapsstöd till kommuner och regioner för att ge vägledning om hur spelproblem kan förebyggas.³⁴

Vi har för varje delfråga brutit ned vad vi bedömer att respektive myndighet ska göra för att statens insatser på ett effektivt sätt ska bidra till att minska spelproblem. Utgångspunkterna för bedömningsgrunderna är främst från myndigheternas instruktionsenliga uppdrag och regeringsuppdrag samt de medel som är avsatta.

²⁴ Prop. 2018/19:1, s. 25, bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:94.

²⁵ Prop. 2002/03:35, s. 84, bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145.

²⁶ Prop. 2017/18:220, s. 169, bet. 2017/18:KrU8, rskr. 2017/18:363. Se även skr. 2021/22:213, s. 14.

²⁷ Se prop. 2002/03:35, s. 44.

²⁸ Skr. 2021/22:213.

²⁹ Prop. 2020/21:132, s. 14. Jfr tidigare En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (skr. 2015/16:86, bet. 2015/16:SoU8, rskr. 2015/16:302)

³⁰ Prop. 2020/21:132, bet. 2020/21:SoU25 punkt 2, rskr. 2020/21:375.

³¹ Bet. 2020/21:SoU25, s. 17.

³² Skr. 2021/22:213, bet. 2021/22:SoU25, rskr. 2021/22:422. Riksdagen uppmanade regeringen att skyndsamt genomföra de beslut som riksdagen fattade den 15 juni 2021 om ANDTS-strategin.

³³ Skr. 2021/22:213, s. 14, 41. Förebyggande arbete kan användas som samlingsbegrepp för både insatser som minskar och som avlägsnar riskfaktorer samt för insatser som stärker skyddsfaktorer.

³⁴ Prop. 2017/18:249, s. 93, bet. 2017/18:SoU26, rskr. 2017/18:406.

1.3.1 Delfråga 1 Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndigheten ska

- utveckla kunskapsstöd³⁵ utifrån tillgänglig vetenskap och beprövad erfarenhet³⁶ för att möta kommuners och regioners behov av stöd i det praktiska arbetet³⁷; det innebär bland annat att myndigheten kan ge råd om metoder och framgångsrika arbetssätt, särskilt för barn och unga
- integrera³⁸ kunskapsstödjande arbetet mot spelproblem inom ramen för övrigt preventionsarbete inom ANDT³⁹
- följa upp att kunskapsstöden når målgrupperna
- fördela och utvärdera bidrag till organisationer som arbetar med att förebygga spelproblem⁴⁰ och till telefon- och webbaserade stödinsatser.⁴¹

Folkhälsomyndigheten ska inom den nationella samordningen om spel om pengar⁴²

- bidra till att de deltagande myndigheternas insatser motverkar spelproblem och stärker regioners och kommuners arbete, till exempel genom att samordna kunskapsstöden
- samordna nationella arbetet avseende spel om pengar med övrigt förebyggande arbete inom ANDT⁴³
- följa upp och vid behov utveckla arbetet i den nationella samordningen.

³⁵ Kunskapsstöd konkretiserar och tillgängliggör evidensbaserad kunskap och/eller beprövad erfarenhet som kan användas praktiskt av regioner och kommuner i deras arbete med att förebygga spelproblem och ge stöd och behandling. Genom att tillhandahålla strukturerad och kvalitetssäkrad information bidrar kunskapsstöden till att höja kvaliteten i verksamheten och främja likvärdighet.

³⁶ Vi utgår från att Folkhälsomyndigheten ska i utförandet av sitt uppdrag bidra till att folkhälsoarbetet bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Se §§ 1 och 11 förordningen (2021:248) med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

³⁷ Prop. 2017/18:249, s. 93, bet. 2017/18:SoU26, rskr. 2017/18:406. Se även regeringsbeslut S2016/00847/FST (delvis). Studier visar också att en grundläggande förutsättning för att kunskap ska få genomslag är att kunskapsstöden utgår från identifierade behov av kunskap på regional och lokal nivå, se till exempel Statskontoret, *Att styra med kunskap. En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner*, 2023, s. 8.

³⁸ Att införliva spel om pengar i det förebyggande ANDTS-arbetet innebär att spelproblem ska hanteras som en del av samma folkhälsostrategi. Det betyder att spel om pengar ses som en likvärdig riskfaktor för ohälsa, precis som alkohol eller narkotika. Förebyggande insatser, samverkan och samordning mellan kommuner, regioner och myndigheter ska inkludera spelproblem. Det handlar om att integrera perspektivet på spel i befintliga strukturer för ANDTS-arbete.

³⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Folkhälsomyndigheten, S2023/03147.

⁴⁰ Förordningen (2015:456) om statsbidrag till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruket eller verksamhet mot överdrivet spelande.

⁴¹ Förordningen (2017:811) om statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel om pengar.

⁴² Regeringsbeslut S2016/00847/FST (delvis). Där framgår att syftet med samordningen är att förbättra förutsättningar för myndigheternas insatser att nå målgrupperna.

⁴³ Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Folkhälsomyndigheten, S2023/03147.

Folkhälsomyndigheten ska i det uppföljande arbetet inom spelområdet

- följa upp utvecklingen och ansvara för den samordnade uppföljningen⁴⁴
- systematiskt arbeta för att utveckla indikatorer för spel om pengar och spelproblem för nationell uppföljning.⁴⁵

1.3.2 Delfråga 2 Socialstyrelsen

Socialstyrelsen ska

- utveckla kunskapsstöd utifrån beprövad erfarenhet och evidensbaserade metoder med ett tydligt anhörigperspektiv, för att möta kommuners och regioners behov av stöd för att behandla personer med spelproblem⁴⁶
- integrera arbetet mot spelproblem i det samlade arbetet med ANDTS; det innebär bland annat att myndigheten bör integrera kunskapsstöd för spelproblem i nationella riktlinjer för missbruk och beroende⁴⁷
- vidta insatser för att uppnå mål som berör spelproblem i ANDTS-strategin, det vill säga stärka det förebyggande och behandlande arbetet inom vården och socialtjänsten, särskilt för barn, unga och anhöriga⁴⁸
- följa upp att kunskapsstödet når målgrupperna.

Socialstyrelsen ska i det uppföljande arbetet inom spelområdet

- årligen följa upp utvecklingen i relation till ANDTS-strategins mål 4 och 5 samt bedöma verksamhetens resultat och effekter⁴⁹
- bidra med relevanta indikatorer för spel om pengar och spelproblem till det nationella uppföljningssystemet.⁵⁰

1.3.3 Delfråga 3 Länsstyrelserna

Länsstyrelserna ska i arbetet med att stödja och samordna regioners och kommuners arbete mot spelproblem⁵¹

- stödja kunskapsbaserat arbete och tvärspektoriella insatser i kommuner och regioner, samt sprida kunskapsstöd från statliga myndigheter och verka för att följsamheten till dem ökar

⁴⁴ § 11 förordningen (2021:248) med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

⁴⁵ Skr. 2021/22:213, s. 31.

⁴⁶ Regeringsbeslut S2015/05769/FST (delvis). Se även 4 § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen.

⁴⁷ Skr. 2021/22:213, s. 42.

⁴⁸ Skr. 2021/22:213, s. 80. Se även regeringsbeslut S2021/03341 (delvis) och S2021/03118.

⁴⁹ Regeringsbeslut S2021/03341 (delvis).

⁵⁰ Regeringsbeslut S2021/03341 (delvis) och S2021/03118.

⁵¹ 2–3, 5 §§ förordningen (2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelområdet. Se även skr. 2021/22:213, s. 42.

- främja erfarenhetsutbyte mellan regioner och kommuner
- ordna utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser i länet
- integrera arbetet mot spelproblem i det samlade arbetet med ANDTS
- följa upp regioners och kommuners arbete och redovisa deras behov av stöd till nationell nivå.

Vi har valt att i rapporten i ett kapitel samlat besvara om respektive myndighets stöd till regioners och kommuners arbete mot spelproblem är effektivt (kapitel 3). Vi besvarar därefter om den samlade samordningen och uppföljningen av arbetet mot spelproblem är effektiv (kapitel 4).

1.4 Metod och genomförande

För att besvara granskningens frågor har vi använt oss av intervjuer, dokumentstudier och skriftliga frågor. Syftet har varit att få såväl en bred som fördjupad bild av hur kunskapsstöden utvecklas och hur väl de möter kommuners och regioners behov.

1.4.1 Myndigheternas stöd och insatser till regioner och kommuner

För att bedöma myndigheternas stöd och insatser till kommuner och regioner samt uppföljning inom spelområdet har vi intervjuat och skickat skriftliga frågor till relevanta personer vid myndigheterna. Vi har intervjuat tjänstepersoner från Folkhälsomyndigheten (sex intervjuer), länsstyrelserna (tre intervjuer) och Socialstyrelsen (två intervjuer).⁵² Fokus har varit hur myndigheterna arbetar med att utveckla kunskapsstöd, genomför insatser och sprider dessa.

Vi har även analyserat kunskapsstöden⁵³ för att bedöma deras innehåll och i vilken utsträckning de bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Utöver detta har vi analyserat myndigheternas avrapporteringar till regeringen och andra underlag för att bedöma hur insatserna förhåller sig till målgruppens behov. För att komplettera bilden har även vi skickat skriftliga frågor till ANDTS-samordnare vid samtliga 21 länsstyrelser, och fått svar från samtliga. Dessa svar har analyserats för att bedöma vilka insatser som vidtagits och vilka behov som har identifierats.

För att få en bred bild av regioners och kommuners behov av statligt stöd har vi i våra skriftliga frågor till länsstyrelsernas samtliga ANDTS-samordnare även efterfrågat vilka behov de bedömer att kommunerna har i deras län. Detta ger en nationell översikt och ökar möjligheten att generalisera resultaten. För att fördjupa förståelsen av kommuners och regioners behov har vi intervjuat företrädare för regionen och tre kommuner (liten, medelstor och stor) i Stockholms län. Urvalet grundades på att dessa arbetar aktivt mot spelproblem och har goda erfarenheter av statens stöd och

⁵² Kontaktpersonerna vid respektive myndighet har valt ut medarbetare och chefer som har deltagit vid intervjuerna. Det handlar främst om personer som arbetar med spelfrågor och som leder detta arbete.

⁵³ Det handlar framför allt om Folkhälsomyndighetens stöd på spelprevention.se och Socialstyrelsens kunskapsstöd för behandling av personer som utvecklat spelproblem.

styrning. En av utvalda kommunerna bedöms ligga i framkant i ANDTS-arbetet.⁵⁴ Totalt har vi genomfört fyra intervjuer vid regionen och kommunerna, med både anställda på stadsledningskontor som samordnar arbetet, och med operativ personal.

1.4.2 Folkhälsomyndighetens arbete med den nationella samordningen

För att bedöma Folkhälsomyndighetens arbete med den nationella samordningen för spel om pengar och förstå vilka resultat den lett till, har vi intervjuat ansvariga för både samordningen av spel och samordningen inom ANDTS. Vi har även ställt skriftliga frågor till de åtta myndigheter och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som ingår i samordningen för spel om pengar.⁵⁵ Frågorna har handlat om vilket arbete som har genomförts och vilka insatser samordningen har resulterat i.

För att bredda bilden har vi intervjuat företrädare för Spelinspektionen om deras samverkan med Folkhälsomyndigheten och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) om forskningssatsningar inom spelområdet.

Vi har också intervjuat företrädare för Finansdepartementet och Socialdepartementet om regeringens styrning av området. Slutligen har vi intervjuat företrädare för ideella organisationer (Spelberoendes riksförbund, Spelberoendegruppen och Stödlinjen.se) och Spelbranschens riksorganisation (SPER). Syftet har varit att förstå deras roll i arbetet mot spelproblem och fånga upp problem som de ser.

Granskningen har genomförts av en projektgrupp bestående av Nedim Colo (projektledare) och Jan Boström. Ann-Christin Johnreden har bidragit med underlag till den slutliga rapporten. En referensperson har lämnat synpunkter på granskningssupplägg och på ett utkast till granskningsrapport: Jenny Cisneros Örnberg, docent i statsvetenskap vid Stockholms universitet. Företrädare för Regeringskansliet (Finansdepartementet och Socialdepartementet), Folkhälsomyndigheten, länsstyrelserna och Socialstyrelsen har fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på ett utkast till granskningsrapport.

⁵⁴ Folkhälsomyndigheten, *Återrapportering om insatser för att förebygga spelproblem*, 2023, s. 9. Se även mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-11-19.

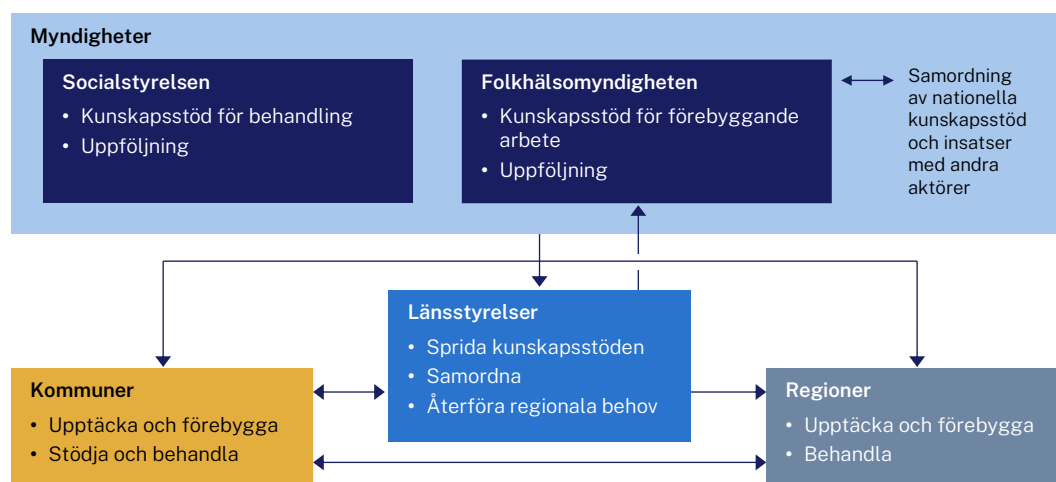
⁵⁵ Det vill säga Spelinspektionen, Konsumentverket, Kriminalvården, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Kronofogden, Mediemyndigheten, Skolverket och Statens institutionsstyrelse.

2 Systemet för att förebygga och behandla spelproblem

Staten sätter ramarna genom spelreglering, men det är framför allt kommuner och regioner som ansvarar för det praktiska förebyggande och behandlande arbetet mot spelproblem. På lokal nivå möter människor spelutbudet, och kommunerna har flera kontaktytor, såsom skola och socialtjänst, där de kan identifiera riskbeteenden och tidigt sätta in insatser. Regionerna kan genom sina verksamheter som vårdcentraler och ungdomsmottagningar upptäcka och förebygga att spelproblem förvärras.⁵⁶

Statens roll är att ge stöd och bidra till att skapa förutsättningar för ett effektivt arbete mot spelproblem. Det gör staten genom att utveckla och sprida kunskapsstöd, samordna insatser och följa upp kommunernas och regionernas arbete. Staten finansierar också ideella organisationer och verksamheter som kan nå riskgrupper som kommuner och regioner kan ha svårt att nå.

Figur 1 Ansvarsfördelning mellan olika aktörer i arbetet mot spelproblem

2.1 Kommuner och regioner ska förebygga och behandla spelproblem

Kommunerna har ansvar för att förebygga och motverka skadligt bruk och beroende av spel om pengar,⁵⁷ särskilt bland barn och unga.⁵⁸ De ska också erbjuda insatser till personer som behöver stöd eller vård för ta sig ur ett skadligt bruk eller beroende av spel om pengar.⁵⁹ Hälso- och sjukvården ansvarar för att behandla personer med

⁵⁶ Folkhälsomyndigheten, "Vägledning för förebyggande arbete om spelproblem", hämtad 2025-11-09.

⁵⁷ 6 kap. 6 § socialtjänstlagen (2025:400). Före 2025 benämndes skadligt bruk som missbruk i lagen, jfr 3 kap. 7 § i den numera upphävda socialtjänstlagen (2001:453).

⁵⁸ 18 kap. 3 § socialtjänstlagen.

⁵⁹ 13 kap. 10 § socialtjänstlagen.

spelberoende⁶⁰ och ska särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd om barnet bor med någon som har spelproblem.⁶¹

Tabell 1 Exempel på hur en kommuns verksamheter kan arbeta mot spelproblem

	Verksamheter	Insatser
Förebyggande arbete	Skola, fritidsförvaltning, utbildningsförvaltning, föräldrastöd.	Informerar om risker med spel, särskilt barn och unga i skola och fritidsgårdar. Erbjuder meningsfulla aktiviteter och stärker skyddsfaktorer, till exempel tillgång till fritidsaktiviteter, sociala nätverk och delaktighet. Upptäcker riskbeteenden och motverkar spel om pengar. Samverkar med föreningsliv och idrottsrörelser för att nå unga. Ger praktiskt stöd till föräldrar.
Stöd och behandling	Individ- och familjeomsorg/ missbruksvård, barn- och familjeenheter, kommunal hälso- och sjukvård, familjerådgivning, budget- och skuldrådgivning, ekonomiskt bistånd.	Ger råd, stöd och behandling (exempelvis KBT). Identifierar möjliga spelproblem och lotsar vidare till socialtjänsten eller regionens specialistvård. Upptäcker spelproblem hos unga i barnavårdsutredningar och hos föräldrar. Identifierar möjliga spelproblem i samband med ekonomiska problem via skuldrådgivning och ekonomiskt bistånd.

Den bild som ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna ger i sina svar på våra skriftliga frågor är att kommunernas arbete mot spelproblem varierar, och att många kommuner har begränsade resurser för detta. Generellt har mindre kommuner sämre förutsättningar. En samordnare i en mindre kommun har ofta flera arbetsuppgifter, medan exempelvis Göteborgs kommun har ett eget spelberoendeteam, och personer från hela länet kan söka vård där.⁶² Det förebyggande arbetet bedömdes av ANDTS-samordnare på länsstyrelserna 2023 vara lågt implementerat i 19 av landets 21 län.⁶³ Insatser från socialtjänsten för spelproblem har fördubblats sedan 2018. Under 2024 fick cirka 1 000 personer hjälp från socialtjänsten, exempelvis genom stödsamtal eller psykosocial behandling.⁶⁴

Under 2023 behandlades drygt 1 000 personer för diagnosen spelberoende inom den specialiserade vården. Uppgifter visar en ökande trend, både inom slutenvården och vid läkarbesök inom den specialiserade öppna vården, men det är fortfarande få personer med speldiagnos som får vård.⁶⁵ Socialstyrelsen konstaterar att allt fler söker hjälp för spelproblem, men att det sannolikt finns ett betydande mörkertal och att många fler kan behöva stöd än vad statistiken visar.⁶⁶

⁶⁰ 16 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

⁶¹ 5 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen.

⁶² Svar från ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna på Riksrevisionens skriftliga frågor.

⁶³ Folkhälsomyndigheten, "Länsstyrelsernas ANDTS-samordning", hämtad 2025-11-06. Svartalternativen var "i ganska stor utsträckning" och "i ganska liten utsträckning".

⁶⁴ Socialstyrelsen, *Statistik om insatser till vuxna personer med skadligt bruk och beroende 2024*, 2025.

⁶⁵ Socialstyrelsen, *Lägesbild 2024 Uppföljning av ANDTS-strategins mål avseende vård och omsorg*, 2024, s. 33. Personer kan få vård och stöd för sina spelproblem utan att ha speldiagnos.

⁶⁶ Socialstyrelsen, "Allt fler får behandling för spelberoende", hämtad 2025-11-10.

Eftersom spelproblem ofta kräver insatser från både socialtjänst och vård, behöver de samarbeta kring stöd och behandling.⁶⁷ De kommuner som vi har intervjuat ger bilden av att samarbetet mellan socialtjänsten och vården inte alltid är utvecklat. Av intervjuerna framgår också att vissa kommuner saknar behandlingshem och att vårdens beroendemottagningar inte alltid kan ta emot personer på grund av resursbrist.⁶⁸

2.2 Staten ska stödja kommunernas och regionernas arbete

Folkhälsomyndigheten har i uppdrag att stödja och följa upp kommuners och regioners förebyggande arbete. Socialstyrelsen ansvarar för att ge stöd till det behandlande arbetet. Både Socialstyrelsen och länsstyrelserna har uppdrag kopplade till spelproblem genom sitt ansvar för att stödja genomförandet av ANDTS-politiken på regional och lokal nivå, där spel om pengar ingår.

Folkhälsomyndigheten är förvaltningsmyndighet inom folkhälsoområdet och ska verka för god och jämlik hälsa i hela befolkningen.⁶⁹ Myndigheten ska stödja och vara pådrivande gentemot kommuner, regioner och andra aktörer.⁷⁰ Myndigheten ska också verka för att insatser mellan myndigheter och aktörer samordnas nationellt, samt följa upp utvecklingen och ansvara för den samordnade uppföljningen inom området.⁷¹ Myndigheten ska även verka för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom spelområdet.⁷² Myndigheten ska dessutom fördela statsbidrag till ideella organisationer som arbetar förebyggande mot spelproblem⁷³ och verksamhetsbidrag till stödinsatser inom spel.⁷⁴

Socialstyrelsen är förvaltningsmyndighet för verksamhet som bland annat rör hälso- och sjukvård och socialtjänst.⁷⁵ Socialstyrelsen fick 2015 uppdraget att ta fram och sprida kunskapsstöd för att stödja vårdens och socialtjänstens stöd, vård och behandling för personer med spelproblem.⁷⁶ Socialstyrelsen har inte något särskilt regeringsuppdrag som rör spel om pengar.

Länsstyrelserna kännetecknas av sin regionala och lokala kännedom.⁷⁷ Länsstyrelserna ska sedan 2022 stödja och samordna genomförandet av ANDTS-politiken, däribland spel om pengar, på regional och lokal nivå. De ska också stödja utvecklingen av ett

⁶⁷ 16 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen.

⁶⁸ Intervju med företrädare för Norrtälje kommun och Järfälla kommun.

⁶⁹ 1 § förordningen (2021:248) med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

⁷⁰ 2 § förordningen med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

⁷¹ 11 § förordningen med instruktion för Folkhälsomyndigheten. Se även regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende Folkhälsomyndigheten.

⁷² 11 § förordningen med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

⁷³ Förordningen (2015:456) om statsbidrag till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruket eller verksamhet mot överdrivet spelande.

⁷⁴ Förordningen (2017:811) om statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel om pengar.

⁷⁵ 1 § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen.

⁷⁶ Regeringsbeslut S2015/05769/FST (delvis).

⁷⁷ 2, 3 §§ förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

kunskapsbaserat arbete och tvärsektoriella insatser i kommuner och regioner. Slutligen ska de stödja samarbetet på lokal, regional och nationell nivå samt utbildning och kompetensutveckling i länen. Länsstyrelserna ska årligen redovisa detta arbete och regionala behov av stöd till Folkhälsomyndigheten.⁷⁸ Mellan 2018 och 2022 hade länsstyrelserna ett särskilt regeringsuppdrag att stödja regionernas och kommunernas arbete med att förebygga spelproblem.⁷⁹

Spelproblem är ett tvärsektoriellt område där flera andra myndigheter har viktiga uppgifter som påverkar det förebyggande och behandlande arbetet, men som inte omfattas av granskningen (se exempel i nedan faktaruta).

Andra myndigheter med uppgifter som berör arbetet mot spelproblem

Spelinspektionen ska bedriva tillsyn över spelmarknaden. År 2019 omreglerades spelmarknaden, och ett licenssystem infördes för bolag att bedriva laglig spelverksamhet i Sverige samtidigt som aktörer utan licens ska stängas ute. Tidigare hade endast staten, allmännyttiga organisationer och hästsporten tillstånd att bedriva laglig spelverksamhet i Sverige. Det nya licenssystemet möjliggjorde för andra spelbolag att ansöka om licens.⁸⁰ Spelinspektionen har sedan 2024 möjlighet att ställa krav på licenshavarnas handlingsplaner för att motverka överdrivet spelande. Myndigheten ansvarar också för det nationella verktyget spelpaus.se där personer kan stänga av sig från allt spel.

Konsumentverket ska bedriva tillsyn över måttfull marknadsföring, direktreklam, informationsskyddighet och förbud mot reklam riktad till barn och unga.⁸¹

Kronofogdemyndigheten arbetar med skuldsanering och har uppgifter om anledningar till personers skuldsättning.

Mediemyndigheten ska verka för att skydda barn från skadlig mediepåverkan,⁸² där spelrelaterat innehåll kan ingå.

Kriminalvården ska genomföra screening för beroende och riskbeteende hos klienter samt vidta insatser för att förebygga återfall i bland annat problematiskt spelande.

Statens institutionsstyrelse ansvarar för tvångsvård, där problematiskt spelande kan vara en del av behandling.

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) och **Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)** samordnar och finansierar forskning om spel om pengar.

⁷⁸ 3, 5 §§ förordningen (2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelområdet. Uppföljning av kommunernas och Länsstyrelsens arbete med ANDTS sker via Länsrapporten, en enkät som hanteras av Folkhälsomyndigheten.

⁷⁹ Regeringsbeslut Fi2018/03796/RS (delvis), Fi2019/03888/SFÖ Fi2019/04014/SFÖ, Fi2020/04694 (delvis), Fi2022/02803 Fi2022/02837.

⁸⁰ 18 kap. 1 § spellagen (2018:1138). Se Riksrevisionen, *Spelinspektionens tillsyn över spelmarknaden*, 2024.

⁸¹ 15 kap. spellagen.

⁸² 11 § förordningen (2023:844) med instruktion för Mediemyndigheten.

2.2.1 Arbetet mot spelproblem är en del av ANDTS-strategin

Sedan 2022 ingår spel om pengar i den nationella i strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar (ANDTS). Strategin innehåller sju långsiktiga mål och insatsområden.⁸³ Länsstyrelserna, Folkhälsomyndigheten⁸⁴ och Socialstyrelsen⁸⁵ har i uppdrag att stödja genomförandet av strategin.

Det förebyggande arbetet mot spelproblem ska enligt strategin integreras i målen och insatsområden i strategin, med särskilt fokus på skydd för barn och unga, och med det övergripande målet att minska negativa konsekvenser av överdrivet spelande.

Förebyggande arbete handlar om att genomföra åtgärder för att främja hälsa, förebygga ohälsa och andra sociala och ekonomiska problem samt öka jämlikheten i hälsa mellan olika grupper. Genom att inkludera spel i strategin vill regeringen bland annat att arbetet med att minska negativa konsekvenser av spelande blir en del av det samlade förebyggande folkhälsoarbetet och övriga ANDT-områden.⁸⁶

2.2.2 Spelproblem liknar andra beroenden och delar många risk- och skyddsfaktorer

Spelberoende liknar och samvarierar med andra beroenden som alkohol- och narkotikaberoende eftersom det är ett psykiatriskt tillstånd som påverkar hjärnans belöningssystem på ett likartat sätt, och kan få liknande konsekvenser, exempelvis ekonomiska problem, psykisk ohälsa och social utsatthet. Det finns ett starkt samband mellan att spela om pengar och samtidigt bruka alkohol eller narkotika.⁸⁷

Spelberoende delar många risk- och skyddsfaktorer med andra beroenden. Ett förebyggande arbete som utgår från gemensamma risk- och skyddsfaktorer kan därför enligt Folkhälsomyndigheten ge resultat inom flera ANDTS-områden. Men det finns också skillnader som kräver särskilda arbetssätt mot spelproblem. Till exempel är de ekonomiska problemen ofta mer markanta för personer med spelproblem. Spelproblem kännetecknas också av jakten på att vinna tillbaka pengar. Personer med spelproblem har även ofta missvisande föreställningar om sin förmåga att förutse och kontrollera spelets utfall. Vidare ger spelproblem till skillnad från många andra beroenden sällan synliga fysiska tecken, vilket gör dem svåra att upptäcka.⁸⁸ Alla spelformer kan leda till spelproblem, men störst risk är lättillgängliga och snabba spel som spelautomater, kasinospel, poker och spel online.⁸⁹ Spel om pengar är tillgängliga dygnet runt online, vilket gör det lätt att spela kontinuerligt och

⁸³ Skr. 2021/22:213.

⁸⁴ Regeringsbeslut S2021/03343 (delvis).

⁸⁵ Regeringsbeslut S2021/03341 (delvis) och S2021/03118. Uppdraget ska slutredovisas i mars 2026.

⁸⁶ Skr. 2021/22:213, s. 30, 42.

⁸⁷ Folkhälsomyndigheten, "ANDT och spel om pengar", hämtad 2025-10-20.

⁸⁸ Folkhälsomyndigheten, "ANDT och spel om pengar", hämtad 2025-10-20. Se även Socialstyrelsen, *Behandling av spelmissbruk och spelberoende. Kunskapsstöd med rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten*, 2018, s. 10.

⁸⁹ Folkhälsomyndigheten, "Spelformer och risknivå", hämtad 2025-10-04.

impulsivt.⁹⁰ Många drar på sig stora skulder som påverkar hela familjens ekonomi under lång tid.⁹¹ Närstående riskerar att drabbas av problem med bland annat ekonomi, relationer och alkohol.⁹²

2.3 Myndigheternas resurser mot spelproblem är relativt sett små⁹³

Folkhälsomyndigheten har under perioden 2020–2025 tilldelats knappt 5 miljoner kronor per år för arbetet med spelfrågor.⁹⁴ Myndigheten har en särskild enhet för spelprevention och samordning av ANDTS-arbetet. Cirka fyra årsarbetskrafter arbetar med spelfrågor, ofta i samverkan med andra enheter, exempelvis inom psykisk hälsa. Under perioden 2020–2024⁹⁵ erhöll Folkhälsomyndigheten även 18,5 miljoner kronor per år för att stödja ANDTS-politiken.⁹⁶ Det saknas dock uppgift om hur stor del av dessa medel som har använts för arbetet med spelfrågor.

Socialstyrelsen har under perioden 2023–2025 tilldelats cirka 3 miljoner kronor per år för att stödja genomförandet av ANDTS-politiken.⁹⁷ Det finns en samordnare inom ANDTS, men inte enbart för spelfrågor. Därutöver har myndigheten inte några resurser specifikt för spel.⁹⁸

Länsstyrelserna har under perioden 2020–2025 tilldelats cirka 30 miljoner kronor per år för att finansiera samordningen av ANDTS-arbetet. De tilldelade medlen fördelas mellan länsstyrelserna.⁹⁹ Det varierar hur många som arbetar med ANDTS men det är vanligt att det är cirka en årsarbetskraft per länsstyrelse. Arbetet mot spelproblem uppskattas av många länsstyrelser till cirka 10 procent av hela ANDTS-arbetet.¹⁰⁰ Enligt länsstyrelserna räcker inte medlen till en heltidstjänst på varje länsstyrelse och två tjänster i storstadslänen som var intentionen. De verksamhetsmedel som länsstyrelserna får sänktes från 9,5 till 5 miljoner under 2025, vilket har haft konsekvenser för verksamheten i länen.¹⁰¹

⁹⁰ Mediemyndigheten, *Gaming disorder en kunskapsöversikt*, 2024, s. 33.

⁹¹ Se prop. 2025/26:11 och Folkhälsomyndigheten, "Ekonomi och spelproblem", hämtad 2025-06-24.

⁹² Folkhälsomyndigheten, "Närstående och spel", hämtad 2025-10-08.

⁹³ Vår sammanställning för medlen utgår från regleringsbrev för budgetåren 2020–2025 avseende anslag 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och myndigheternas regleringsbrev för 2020–2025.

⁹⁴ Myndigheten har ibland fått vissa extra medel för särskilda regeringsuppdrag kopplade till spelproblem, till exempel 2 miljoner kronor för Sveriges deltagande i den nordiska studien inom spelområdet.

⁹⁵ Under perioden 2020 och 2021 tilldelades Folkhälsomyndigheten 15 miljoner kronor per år för att fördela medel till utvecklingsprojekt inom ANDT, men spel om pengar omfattades inte.

⁹⁶ Under 2024 fick myndigheten 16 226 000 miljoner kronor.

⁹⁷ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Socialstyrelsen S2024/02156 (delvis).

⁹⁸ Intervju med företrädare för Socialstyrelsen, 2024-10-29.

⁹⁹ Se regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Socialstyrelsen S2024/01201 (delvis) och S2024/02156 (delvis).

¹⁰⁰ Svar från ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna på våra skriftliga frågor.

¹⁰¹ Mejl från företrädare för länsstyrelserna, 2025-12-11.

3 Myndigheternas stöd till kommuners och regioners arbete mot spelproblem

I detta kapitel besvarar vi frågan om Folkhälsomyndighetens, Socialstyrelsens och länsstyrelsernas insatser och stöd till regioners och kommuners arbete mot spelproblem är effektiva. Det handlar om Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens arbete med att utveckla, sprida och följa upp kunskapsstöd till kommuners och regioners arbete med att upptäcka och förebygga spelproblem samt att ge stöd och behandla personer med spelproblem. Det handlar också om länsstyrelsernas stöd och samordning av regioners och kommuners arbete.

Detta är våra viktigaste iakttagelser:

- Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd är övergripande och inte tillräckligt anpassat efter kommunernas behov i det praktiska arbetet med att förebygga spelproblem, särskilt för barn och unga. Brist på forskning och begränsade analyser av beprövad erfarenhet är viktiga förklaringar till att stöden inte motsvarar kommuners behov av praktisk vägledning.
- Socialstyrelsens kunskapsstöd är relevant för behandling av vuxna, men saknar vägledning för barn och unga. Kunskapsstödet har inte integrerats i de nationella riktlinjerna för skadligt bruk och beroende.
- Länsstyrelserna bidrar till kunskapsutbyte och samordning, men ger begränsat stöd till kommuner för implementering av kunskapsstöd. Länsstyrelsernas resurser kan genom samordning användas mer effektivt.

3.1 Kunskapsstöd för förebyggande arbete ger generell vägledning, men möter inte alla behov

Våra iakttagelser: Folkhälsomyndigheten följer årligen upp kommuners och regioners behov av stöd, men inte systematiskt vilken konkret nytta stöden ger regioner och kommuner.

Kunskapsstödet är övergripande och möter inte kommuners alla behov av praktisk vägledning för att upptäcka och förebygga spelproblem. Folkhälsomyndigheten har i begränsad utsträckning analyserat beprövade erfarenheter för att kompensera för forskningsluckor, vilket försvårar möjligheten att ge den vägledning som kommunerna efterfrågar, till exempel om metoder och framgångsrika arbetssätt för att förebygga spelproblem hos barn och unga.

Kommunerna upplever att stödet för spelprevention är mindre utvecklat än för alkohol och narkotika.

Folkhälsomyndigheten har sedan 2015 utvecklat ett kunskapsstöd för att stödja kommuner, regioner och andra aktörer i det förebyggande arbete mot spelproblem. Stödet finns på webbplatsen spelprevention.se och bygger huvudsakligen på systematiska forskningsöversikter. Stödet ger:

- övergripande vägledning
- kunskap om spel om pengar samt spelproblem och statistik
- exempel på insatser som att minska tillgängligheten till spel om pengar skapa spelfria zoner eller inkludera spelproblem i policyer
- praktiskt stöd för att initiera, planera, genomföra och följa upp insatser.

Folkhälsomyndigheten uppdaterar stödet årligen och kompletterar med ny kunskap från omvärldsbevakning för att säkerställa att informationen är aktuell.¹⁰²

Folkhälsomyndigheten har ingen antagen modell för prioriteringar som tillämpas systematiskt i hela myndigheten. Arbetsgruppen för spelprevention uppger att de använder en modell som stöd i arbetet med att utveckla kunskapsstödet för spelproblem. Som exempel har kunskapsstöd kopplat till spelproblem på arbetsplatser och till brottsförebyggande arbete prioriterats bort. Det är dock oklart hur myndigheten i praktiken prioriterar mellan spel och andra ANDTS-områden. Arbetsgruppen för spelprevention uppger att brist på resurser har begränsat möjligheten att arbeta strukturerat med modellen.¹⁰³

3.1.1 Folkhälsomyndigheten involverar kommuner och regioner när de utvecklar kunskapsstöd

Enligt Folkhälsomyndigheten ska kunskapsstödet vara målgruppsanpassat och vägleda det förebyggande arbetet, med särskilt fokus på barn och unga.¹⁰⁴

Myndigheten har dialog med urval av kommuner och regioner för att anpassa stödet efter deras behov. Myndigheten följer också varje år upp kommuners behov av stöd via enkäter som sammanställs i länsrapporter. Behov identifieras även genom deltagande vid länsstyrelsernas grundutbildningar för kommunernas ANDTS-samordnare samt andra forum som länsstyrelserna ansvarar för. Utöver detta följer Folkhälsomyndigheten upp kännedom om och användning av kunskapsstödet via webbanalyser och enkäter. Däremot görs ingen systematisk uppföljning av vilken konkret nytta kommunerna har av stöden.¹⁰⁵

¹⁰² Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

¹⁰³ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-11-07, 2024-10-30 och 2025-02-24.

¹⁰⁴ Folkhälsomyndigheten, *Folkhälsomyndighetens återsrapportering av regeringsuppdrag. Insatser för att förebygga spelproblem*, 2024, s. 9. Se även Folkhälsomyndigheten, "Kunskapsstödet förebygg spelproblem", hämtad 2025-08-20.

¹⁰⁵ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30 och 2025-02-24. Se även mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

3.1.2 Försöker nå bredare med kunskapsstödet och styra mot förebyggande innehåll

Drygt en tredjedel av kommunerna uppgav i myndighetens uppföljning från 2024 att de känner till spelprevention.se och har använt stödet. Nästan lika många kommuner uppgav att de känner till stödet men att de inte använt det. Folkhälsomyndigheten tolkar detta som ett behov av att förbättra innehåll på webbplatsen och tillgänglighet till den. För att nå ut bredare använder myndigheten bland annat infografik och riktade kommunikationsinsatser. Vid uppdateringar av webbplatsen sker förändringar i samverkan med målgrupperna, exempelvis genom fokusgrupper och workshoppar.¹⁰⁶

Folkhälsomyndigheten vill att kommunerna främst ska ta del av innehåll som rör hur spelproblem kan förebyggas. Men myndighetens uppföljning från 2024 visar att besökare ofta klickar på flikar som rör andra delar av stödet såsom statistik om spelproblem, dataspel, spelproblem bland unga, ekonomiska konsekvenser och marknadsföring. Myndigheten tolkar detta som ett behov av att styra besökare mot flikar för det förebyggande arbetet, vilket de försöker uppnå genom riktad kommunikation.¹⁰⁷

3.1.3 Kunskapsstödet möter inte kommunernas alla behov

Våra intervjuer med tre kommuner och en region visar att de har nytta av den övergripande kunskapen om spelande och spelproblemens omfattning, och de bedömer att kunskapsunderlagen håller hög kvalitet.

Kommunerna uppger i våra intervjuer att de saknar vägledning i stödet för hur de i praktiken ska arbeta med att upptäcka och förebygga spelproblem, särskilt bland barn och unga. Det handlar främst om metoder, framgångsrika arbetssätt och exempel på insatser som kan användas i deras verksamheter, även i de fall där vetenskaplig evidens saknas. Kommunerna anser att stödet för spelprevention är betydligt mindre utvecklat än för andra delar av ANDTS-områden, till exempel alkohol och narkotika.

Länsstyrelserna har under flera år, i sina länsrapporter till Folkhälsomyndigheten, påtalat att kommunerna särskilt efterfrågar effektiva metoder för att förebygga spelproblem bland barn och unga.¹⁰⁸ Svaren vi fått från ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna på våra skriftliga frågor bekräftar de behov som kommunerna har lyft i våra intervjuer. Länsstyrelserna ser också ett behov av en bättre kunskap om spel kopplat till andra områden såsom psykisk ohälsa, suicid, ekonomisk utsatthet och stöd för föräldraskap. De bedömer också att kunskapsstödet behöver bli mer målgruppsanpassat för olika personalgrupper inom socialtjänsten.

¹⁰⁶ 7 procent av kommunerna uppgav att de inte känner till den och 25 procent valde svarsalternativet vet inte. Se mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-12-11.

¹⁰⁷ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30 och 2025-02-24. Se även mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

¹⁰⁸ Folkhälsomyndigheten, "Länsstyrelsernas ANDTS-samordning", hämtad 2025-11-06.

Kommuner har kommit olika långt i arbetet mot spelproblem. För att ge en bild av vilka behov och den bredd som kan finnas ger vi i faktarutan nedan exempel på vägledning som de intervjuade kommunerna efterfrågar.

Exempel på vägledning som de intervjuade kommunerna efterfrågar

- Färdiga presentationer och enkäter för att mäta ungas attityder till spel
- Kvalitetssäkrade frågeformulär för att kartlägga spelproblem bland unga
- Riktat stöd till yrkesgrupper som fältassistenter och lärare som vill integrera frågor om spel i sitt arbete
- Verktyg för att identifiera och hantera riskbeteenden i miljöer som fritidsgårdar, föreningsliv, lagidrotter och skolor
- Kunskap om vilka riskgrupper och insatsområden som bör prioriteras, särskilt i relation till andra delar av ANDTS-arbetet
- Kunskap om vilka metoder och arbetssätt som är mest effektiva för att upptäcka och förebygga spelproblem
- Hur spelproblematiken kan integreras i det breda ANDTS-arbetet, snarare än hanteras separat
- Hur insatser på universell, selektiv och indikativ nivå hänger ihop och hur de kan arbeta mot utsatta grupper
- Hur spelproblem kan kopplas till andra riskfaktorer som kriminalitet och våldsbänagenhet
- Hur fritidsgårdar kan upptäcka spel om pengar och prata med unga på ett bra sätt

En av de intervjuade kommunerna ligger i framkant i sitt ANDTS-arbete.¹⁰⁹

Kommunen uttrycker ett behov av att Folkhälsomyndigheten:

- ger stöd för att bedöma kostnadseffektivitet, inklusive hur nyttan av att fokusera enbart på spelproblem kan vägas mot bredare, universella insatser inom hela ANDTS-området,
- agerar mer proaktivt, exempelvis genom att erbjuda vägledning via webinarier,
- tillhandahåller direktkontakt för rådgivning, via antingen telefon eller mejl.¹¹⁰

De intervjuade kommunerna hanterar bristen på vägledning kring effektiva metoder och insatser på olika sätt. En kommun fokuserar främst på att stärka generella skyddsfaktorer kopplade till ANDTS, såsom föräldrastöd, skolframgång och tillgång till fritidsaktiviteter, snarare än att genomföra specifika insatser mot spelproblem.¹¹¹

En annan kommun beskriver hur de själva utvecklar metoder och arbetssätt, vilket de

¹⁰⁹ Folkhälsomyndigheten, *Åtterrapporering om insatser för att förebygga spelproblem*, 2023, s. 9.

¹¹⁰ Intervju med företrädare för Järfälla kommun, 2025-04-23.

¹¹¹ Intervju med företrädare för Norrtälje kommun, 2025-04-10.

uppger är både resurskrävande och svårt.¹¹² En kommun lyfter fram att Brottsförebyggande rådet har konkreta metodstöd inom det brottsförebyggande området, som Folkhälsomyndigheten skulle kunna inspireras av.¹¹³

3.1.4 Begränsad forskning och analys av beprövade erfarenheter försvårar praktisk vägledning

Vi ser flera möjliga förklaringar till att kunskapsstödet inte alltid möter kommunernas behov av vägledning. En grundläggande utmaning är att Folkhälsomyndigheten har svårt att anpassa stödet, eftersom behoven och förutsättningarna varierar mellan olika kommuner och regioner. Samtidigt saknas tillräcklig forskning om vilka metoder som är effektiva. För att kompensera för dessa kunskapsluckor har Folkhälsomyndigheten endast i begränsad omfattning analyserat kommuners och regioners beprövade erfarenheter – en källa till praktisk kunskap som skulle kunna bidra till mer behovsanpassad och praktisk vägledning.

Forskningen på området ger begränsad nytta för kunskapsstödet

Folkhälsomyndigheten är medveten om att kommuner har svårt att omsätta kunskapsstödet i praktiken, och ser behov av att göra kunskapsstödet mer praktiskt användbart. Samtidigt uppger myndigheten att de har begränsade möjligheter att ge mer vägledning, eftersom det saknas tillräcklig forskning om vilka metoder som är effektiva och i vilka sammanhang de fungerar bäst.¹¹⁴

Kunskapsstödet bygger främst på forskningsöversikter som Folkhälsomyndigheten och SBU¹¹⁵ tog fram 2015–2019, samt på longitudinella och registerbaserade studier. SBU konstaterade 2019 att det saknas tillräckligt med vetenskapliga studier för att minska eller förebygga spelproblem, och att det behövs mer forskning om vilka metoder som har bäst effekt.¹¹⁶

Sedan dess har Folkhälsomyndigheten uppdaterat SBU:s översikt från 2019, och SBU har inte tagit fram nya översikter. Folkhälsomyndigheten uppger att de saknar resurser för att ta fram nya översikter.¹¹⁷ Myndigheten bedriver i stället omvärldsbevakning av forskning och myndighetsrapporter inom området. Detta arbete har resulterat i kartläggning av forskningsresultat om suicidrelaterad problematik bland personer med spelproblem samt relationen mellan psykisk ohälsa och spel. Myndigheten lyfter att de nu prioriterar arbetet med att identifiera och granska publicerade översikter.¹¹⁸

¹¹² Intervju med företrädare för Stockholms stad, 2025-04-02.

¹¹³ Intervju med företrädare för Järfälla kommun, 2025-04-23.

¹¹⁴ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30 och 2025-02-24.

¹¹⁵ Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), *Att förebygga missbruk av alkohol, droger och spel hos barn och unga*, 2015; Folkhälsomyndigheten, *Metoder för att förebygga spelproblem En systematisk litteraturoversikt*, 2016; SBU, *Att förebygga problem med spel om pengar En systematisk översikt*, 2019.

¹¹⁶ SBU, *Att förebygga problem med spel om pengar En systematisk översikt*, 2019.

¹¹⁷ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30 och 2025-02-24.

¹¹⁸ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

Vi har inte genomfört en systematisk genomgång av den spelforskning som finansierats av Forte eller andra statliga forskningsfinansiärer. För att öka forskningen inom spelområdet har Forte, på uppdrag av regeringen, mellan 2020 och 2025 beviljat totalt 18,6 miljoner kronor till åtta forskningsprojekt¹¹⁹ där spelproblem varit ett huvudfokus.¹²⁰ Företrädare för Forte uppger att de inte har följt upp forskningsprojekten som tilldelats medel eller utvärderat genomförda forskningsresultat.¹²¹ Dessa satsningar på forskning har ännu inte resulterat i praktisk vägledning i form av fler evidensbaserade metoder i Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd.

Folkhälsomyndigheten har deltagit på Fortes konferenser och uppdaterat sig om forskningen på området. Vidare deltar myndigheten också i det Forte-finansierade nätverket GARN och tar del av forskning och erfarenheter samt tar del av studierna från Svenska spels forskningsråd. Företrädare för ett forskningsprogram vid Stockholms universitet om att möta utmaningar och minska spelproblem, REGAPS, har varit på den nationella samordningen och presenterat forskningen.¹²²

Analysen av kommunernas erfarenheter är begränsade

När den befintliga forskningen om spelförebyggande metoder inte räcker till, ger Folkhälsomyndigheten sällan vägledning med rekommendationer om specifika metoder eller insatser. Det beror på att myndigheten i begränsad utsträckning har analyserat kommuners och regioners beprövade erfarenheter, det vill säga metoder och framgångsrika arbetssätt mot spelproblem, som skulle kunna komplettera det begränsade vetenskapliga underlaget. Enligt myndigheten är det få kommuner som arbetar förebyggande mot spelproblem, vilket gör det svårt för dem att samla in beprövad erfarenhet. Företrädare för spelfrågor inom myndigheten betonar att de inte tidigare har upplevt några begränsningar när det gäller att samla in och använda beprövade erfarenheter som grund för arbetet med kunskapsstöd. Som exempel har de utvecklat delar av kunskapsstödet utifrån beprövade erfarenheter när det gäller stöd till budget- och skuldrådgivare samt familjerådgivare.¹²³ Myndigheten har också kartlagt spelautomaternas geografiska placering i relation till social ojämlikhet, för att stödja kommuner i att identifiera områden med hög spelrisk. En planerad nationell guide har dock inte färdigställts.¹²⁴

¹¹⁹ Tre av de åtta bidragen pågår och förväntas vara avslutade under 2026 och 2027.

¹²⁰ Mejl från företrädare för Forte, 2025-03-24.

¹²¹ Intervju med företrädare för Forte, 2025-03-21.

¹²² Mejl från företrädare för Forte, 2025-03-24.

¹²³ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-12-11. Se även Folkhälsomyndigheten, *Familjerådgivares erfarenheter av spelproblem bland klienter – en sammanställning av resultat från en enkät- och intervjuundersökning bland familjerådgivare*, 2024.

¹²⁴ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24. Se även mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

Myndigheten uppger att det är tids- och resurskrävande att arbeta med beprövad erfarenhet. Ett exempel på det är att Folkhälsomyndigheten har finansierat en utvärdering av en kommuns framgångsrika förebyggande ANDTS-arbete, men inte lyft fram arbetssättet i kunskapsstödet.¹²⁵ Kommunen har också ingått i vårt urval av kommuner för intervjuer i granskningen.

Samtidigt ser myndigheten ett ökat behov av att ta tillvara kommunernas erfarenheter av metoder och framgångsrika arbetssätt när de utvecklar kunskapsstödet.¹²⁶

Myndigheten uppger att de skulle vilja arbeta mer med beprövade erfarenheter, och nämner exempel på tidigare arbete med spelprevention på arbetsplatser, men att den kunskapen nu är föråldrad och inte har uppdaterats. Hösten 2024 ändrades Folkhälsomyndighetens instruktion, så att det tydligt betonas att även beprövade erfarenheter ska räknas som kunskap, och därigenom ska kunna ge Folkhälsomyndigheten fler verktyg att utveckla kunskapsstöd när vetenskaplig evidens saknas. Det pågår ett arbete inom Folkhälsomyndigheten med att definiera begreppet beprövad erfarenhet ur folkhälsoperspektiv och integrera detta i myndighetens arbete med kunskapsstöd.¹²⁷ Enligt myndigheten skulle utvecklingsmedel till kommunerna kunna bidra till att professionerna arbetar förebyggande mot spelproblem och därigenom i högre utsträckning utvecklar sin erfarenhet av förebyggande insatser.¹²⁸

Folkhälsomyndigheten inledde 2024 ett samverkansprojekt tillsammans med fyra länsstyrelser och tolv kommuner för att inom ANDTS-området utveckla behovsanpassade kunskapsstöd för kommuner. Projektet förväntas bli klart 2026.¹²⁹

Riksdagen har i ett tillkännagivande 2021 uppmanat regeringen att utreda möjligheterna att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för ANDTS-prevention. Socialutskottet betonade att det förebyggande arbetet på lokal och regional nivå ska bedrivas systematiskt med kunskapsbaserade metoder och insatser. Ett kompetenscentrum skulle enligt utskottet ha ansvar för att förvalta, kvalitetssäkra och vidareutveckla framgångsrika förebyggande metoder samt sprida kunskapen och tillhandahålla utbildningar.¹³⁰ Regeringen gav Folkhälsomyndigheten april 2021 i uppdrag att undersöka möjligheten att etablera ett sådant kompetenscentrum.¹³¹ Myndigheten föreslog en lösning men enligt företrädare för Socialdepartementet gick regeringen inte vidare med förslaget eftersom det bedömdes bli för dyrt.¹³²

¹²⁵ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06 och 2025-11-19; intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24; Folkhälsomyndigheten, *Återrapportering om insatser för att förebygga spelproblem*, 2023, s. 9.

¹²⁶ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24.

¹²⁷ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

¹²⁸ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-12-11.

¹²⁹ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

¹³⁰ Bet. 2020/21:SoU25 punkt 28, s. 71, rskr. 2020/21:375.

¹³¹ Regeringsbeslut S2021/03343 (delvis).

¹³² Intervju med företrädare för Socialdepartementet, 2025-09-26.

3.2 Folkhälsomyndigheten fördelar och följer upp bidrag till verksamheter som kan nå riskgrupper

Sedan 2015 fördelar Folkhälsomyndigheten årligen statsbidrag till ideella organisationer som arbetar förebyggande mot spelproblem.¹³³ 3 500 000 kronor fördelas efter ansökan och för 2025 beviljades Spelberoendegruppen och Spelberoendes riksförbund medel.

Dessutom fördelar myndigheten årligen verksamhetsbidrag till stödinsatser inom alkohol, tobak och spel. År 2024 gick 18 miljoner kronor till Stockholms länssjukvårdsområde för att driva Stödlinjen.¹³⁴ Organisationerna riktar sig främst till vuxna i landet, men Stödlinjen erbjuder även stöd via chatt till barn och unga.¹³⁵

Organisationerna är rikstäckande och kompletterar vården och myndigheterna genom att

- erbjuda riskutsatta grupper anonymt stöd utan krav på remiss eller diagnos
- snabbare fånga upp förändringar hos personer med spelproblem
- nå personer som undviker kontakt med vården på grund av stigma.

Folkhälsomyndigheten bedömer att bidragen används effektivt och i linje med bidragens syften, men konstaterar att organisationerna saknar resurser för att utveckla sitt arbete fullt ut. Myndigheten ser också ett behov av att koppla organisationers arbete med spel om pengar till dataspel, som i dagsläget inte omfattas av förordningen. Folkhälsomyndigheten bedömer också att Stödlinjen utöver sitt stödande uppdrag även har bidragit med underlag till forskning och utbildning inom området.¹³⁶

Statsbidragen utgör hela finansieringen för organisationerna. Bidragen upplevs av dem som kortsiktiga eftersom de beslutas årsvis och har legat på samma nivå sedan 2015. Samtidigt har det enligt Folkhälsomyndigheten blivit mer ansträngt för organisationerna eftersom både kostnaderna och behovet av deras verksamhet ökat.¹³⁷

Folkhälsomyndigheten lämnar vartannat år en bedömning till regeringen av bidragens effekter.¹³⁸ Bedömningen baseras på en analys av inkomna underlag i

¹³³ Förordningen (2015:456) om statsbidrag till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruket eller verksamhet mot överdrivet spelande.

¹³⁴ Förordningen (2017:811) om statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel om pengar.

¹³⁵ Intervju med företrädare för Stödlinjen, 2025-01-17.

¹³⁶ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-21. Se även mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-21.

¹³⁷ Intervjuer med företrädare för Spelberoendegruppen, 2025-01-22; Spelberoendes riksförbund, 2025-01-20; Stödlinjen, 2025-01-17. Se även Folkhälsomyndigheten, *Årsredovisning 2023, 2024*, s. 35 och intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30.

¹³⁸ Enligt 16 § förordning (2015:456) om statsbidrag till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruket eller verksamhet mot överdrivet spelande; och 15 § i förordning (2017:811) om statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel om pengar.

samband med åiterrapportering av statsbidraget och organisationernas årsrapporter.¹³⁹ Folkhälsomyndigheten bedömer inom området spel hur deras arbete har bidragit till att uppnå regeringens mål. Myndigheten har utvecklat en metod för att följa upp effekterna av statsbidraget till ideella organisationer som verkar inom spelområdet.¹⁴⁰

3.3 Kunskapsstöd för behandling av spelproblem upplevs relevant för att behandla vuxna, men inte barn och unga

Våra iakttagelser: Socialstyrelsens kunskapsstöd för behandling av spelproblem är relevant för att upptäcka och behandla vuxna med spelproblem, men inte barn och unga. Socialstyrelsen har inte följt upp vilken nytta vården och socialtjänsten har av stödet.

Stödet för spelproblem är inte integrerat i nationella riktlinjer för missbruk och beroende, vilket riskerar att försämra förutsättningarna för ett samlat ANDTS-arbete på lokal och regional nivå. Socialstyrelsen har inte genomfört några specifika insatser för att uppnå ANDTS-strategins mål kring spel om pengar inom myndighetens ansvarsområden.

Socialstyrelsen har cirka en halv årsarbetskraft som arbetar med spel om pengar, vilket riskerar att leda till att spel om pengar inte prioriteras i det samlade ANDTS-arbetet.

Socialstyrelsen publicerade 2018 på uppdrag av regeringen ett kunskapsstöd för behandling av personer med spelproblem. Kunskapsstödet togs fram i samarbete med Folkhälsomyndigheten. Stödet innehåller rekommendationer för att vägleda vårdens och socialtjänstens olika verksamheter för att kunna upptäcka, utreda, vårda och behandla vuxna med spelproblem. Stödet utgår från forskning som bygger på systematiska översikter som SBU gjorde 2016, och beprövad erfarenhet från verksamheterna.

De tre kommuner och den region vi har intervjuat upplever att Socialstyrelsens kunskapsstöd är relevant och användbart för att behandla vuxna med spelproblem, särskilt rekommendationen om kognitiv beteendeterapi (KBT).

3.3.1 Kunskapsstödet möter inte behoven för barn och unga

De intervjuade kommunerna och regionen uppger att stödet saknar vägledning för hur man praktiskt ska upptäcka, utreda eller behandla spelproblem hos barn och unga. Enligt Socialstyrelsen beror det på att det saknades tillräcklig forskning och beprövad erfarenhet när stödet togs fram.¹⁴¹

¹³⁹ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-21.

¹⁴⁰ Statskontoret, *Myndighetsanalys av Folkhälsomyndigheten*, 2024, s. 98.

¹⁴¹ Socialstyrelsen, *Behandling av spelmissbruk och spelberoende. Kunskapsstöd med rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten*, 2018, s. 25–29.

Kommunerna framhåller att detta är ett betydande problem. Kommunerna och regionen har svårt att upptäcka barn och unga som spelar om pengar och erbjuder dem det stöd som de behöver. En kommun lyfter att uppsökande verksamhet sällan möter unga med spelproblem, trots att kommunens egna undersökningar visar att spel om pengar ökar i denna grupp.¹⁴²

Kunskapsstödet ger inte heller tydlig vägledning om hur anhöriga kan involveras i behandlingen eller hur barn till föräldrar med spelproblem kan stödjas.¹⁴³

Socialstyrelsens kunskapsstöd tar inte upp sambandet mellan dataspelande och risken för framtida spelproblem. Enligt Mediemyndigheten är det uppenbart att en del som ägnar sig åt dataspelande behöver professionell hjälp för att få kontroll över sitt spelbeteende.¹⁴⁴ Kommunerna lyfter också i våra intervjuer att dataspelande bland unga ökar, och att de behöver vägledning för att tidigt kunna upptäcka riskbeteenden och ge stöd så att unga inte utvecklar problem med spel om pengar senare i livet.

Socialstyrelsen ser behov av att revidera kunskapsstödet

Socialstyrelsen har inte reviderat kunskapsstödet sedan det togs fram 2018. Myndigheten ser ett behov av att revidera stödet, eftersom kunskapen bygger på erfarenheter från 2017 och 2018 och de uppdaterar vanligtvis löpande sina kunskapsstöd. Socialstyrelsen överväger att inkludera perspektiv kring barn och unga och dataspelande i en kommande revidering av kunskapsstödet.¹⁴⁵ Socialstyrelsen uppger att de ännu inte har fattat beslut om revidering av kunskapsstödet eller de nationella riktlinjerna.¹⁴⁶ En revidering skulle innebära en flerårig process. Myndigheten kommer då bland annat att gå igenom forskning och vilka erfarenheter som finns inom vården och socialtjänsten.¹⁴⁷

Omregleringen av spelmarknaden 2019 är ytterligare ett skäl till revidering. Bland annat infördes det nationella självavstängningsregistret Spelpaus.se, en central förebyggande insats som bör inkluderas i kunskapsstödet för att ge en aktuell vägledning.¹⁴⁸ Ett exempel kan vara hur Spelpaus kan integreras i behandlings- och stödprocesser.

3.3.2 Socialstyrelsen har inte aktivt spridit eller följt upp kunskapsstödet

Kunskapsstödet finns på Socialstyrelsens webbplats. Myndigheten har i nätverk som Beroende och skadligt bruk i regioner och kommuner (Birk) och samverkan för ledning och utveckling av Socialtjänstens Systematiska kunskapsstyrning (Sluss) lyft

¹⁴² Intervju med företrädare för Järfälla kommun, 2025-04-23.

¹⁴³ Socialstyrelsen, *Behandling av spelmissbruk och spelberoende. Kunskapsstöd med rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten*, 2018, s. 25–29.

¹⁴⁴ Mediemyndigheten, *Gaming disorder en kunskapsöversikt*, 2024, s. 36.

¹⁴⁵ Intervju med företrädare för Socialstyrelsen, 2024-10-29 och Socialstyrelsens svar på skriftliga frågor, 2025-02-12.

¹⁴⁶ Mejl från företrädare för Socialstyrelsen, 2025-10-09.

¹⁴⁷ Intervju med företrädare för Socialstyrelsen, 2024-10-29.

¹⁴⁸ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-12-11.

att stödet finns. I övrigt har myndigheten inte spridit kunskapsstödet sedan det publicerades 2018.¹⁴⁹ Socialstyrelsen uppger att det inte är aktuellt att sprida stödet förrän efter revidering efter som det bygger på äldre underlag.

Socialstyrelsen har ännu inte genomfört någon samlad uppföljning av om kunskapsstödet för spelproblem motsvarar vårdens och socialtjänstens behov. I samband med utvärderingen av riktlinjerna för missbruk och beroende under 2024 inkluderades några frågor om spelproblem. Dessa frågor ger viss information om hur rekommendationerna kring bedömningsinstrument har tillämpats inom vården.¹⁵⁰ Myndigheten följer också årligen upp och publicerar statistiken om olika typer av stöd och behandlingar som verksamheter inom socialtjänsten ger rörande spelproblem.

Myndigheten har tagit fram en webbaserad utbildning för att stödja professionen som möter personer som kan ha spelproblem.

3.3.3 Socialstyrelsens arbete med spelproblem inom ANDTS-strategin är begränsat till uppföljning

Socialstyrelsens uppdrag kopplat till spel om pengar inom ramen för ANDTS-strategin

Socialstyrelsen ska stödja genomförandet av ANDTS-strategin inom de mål och insatsområden som faller under myndighetens ansvar. Detta omfattar:

mål 4: antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av spel om pengar ska successivt minska.

mål 5: personer med missbruk, skadligt bruk eller beroende ska ha tillgång till vård och stöd av god kvalitet utifrån sina behov.

Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen verka för ett kunskapsbaserat arbete som möter kommuners, regioners och andra aktörers behov. Insatserna bör omfatta ett förebyggande och hälsofrämjande arbete inom vården och socialtjänsten, som tidiga insatser och vård och stöd vid skadligt bruk eller beroende.

Källa: Regeringsbeslut S2021/03341 (delvis).

Inom ramen för ANDTS-strategin följer Socialstyrelsen årligen upp via enkät hur vården och socialtjänsten arbetar med spelproblem, i relation till de två målen i strategin. Myndigheten sammanställer resultatet i årliga lägesbilder.¹⁵¹

¹⁴⁹ Svaren från ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna på våra skriftliga frågor visar att det varierar mellan länen om och i sådana fall i vilken utsträckning länsstyrelserna sprider detta kunskapsstöd.

¹⁵⁰ Intervju med företrädare för Socialstyrelsen, 2024-10-29 och 2025-01-30.

¹⁵¹ Uppföljningen avser hur det förebyggande och främjande arbetet med att minska antalet personer med spelproblem (mål 4) och att säkerställa tillgång till vård och stöd av god kvalitet (mål 5) har utvecklats.

Inga specifika insatser för att uppnå strategins mål kring spel om pengar

Några andra specifika insatser för spel görs inte, trots att flera mål och insatsområden i ANDTS-strategin berör myndighetens ansvarsområden. Myndigheten uppger att det beror på att de saknar ett tydligt regeringsuppdrag inom spelområdet och har begränsade resurser för spelfrågor. Socialstyrelsen tolkar sitt uppdrag inom ANDTS-strategin som brett med flera områden och prioriterar insatser därefter. Spel har ingått i några delprojekt, som till exempel årliga lägesbilder och utvärderingen 2024, och även det delprojekt som handlade om brukarinflytande.¹⁵²

Av våra intervjuer framgår att Socialstyrelsen fokuserar på uppföljning men saknar tydliga och långsiktiga mål för vilka insatser som ska vidtas specifikt mot spelproblem.¹⁵³ Statskontoret har också konstaterat att resultatet blir sämre inom de verksamhetsområden för Socialstyrelsen som inte styrs av regeringsuppdrag.¹⁵⁴

Spelproblem är inte integrerat i de nationella riktlinjerna

Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende omfattar alkohol och narkotika, men spel om pengar ingår inte.¹⁵⁵ Det är ett prioriterat insatsområde i ANDTS-strategin att verksamheterna ska använda sig av de metoder som framgår i riktlinjerna.¹⁵⁶ Eftersom personal inom socialtjänsten och vården ofta utgår från dessa riktlinjer finns en risk att personer med spelproblem inte upptäcks eller får rätt stöd.

Spelproblem samvarierar ofta med andra beroenden såsom alkohol och narkotika. Företrädare för regionen lyfter behovet av att inkludera spelproblem i riktlinjerna.¹⁵⁷

Socialstyrelsen tog fram kunskapsstödet för spelproblem 2018 inom ramen för ett regeringsuppdrag, inte som en del av det samlade stödet för ANDTS-arbetet. Myndigheten uppger att de avser att inkludera kunskapsstödet i de nationella riktlinjerna vid kommande revidering. Planeringen påbörjades våren 2025, men myndighetsledningen har inte fattat beslut om direktiv eller budget för arbetet.¹⁵⁸

Socialstyrelsen har uppdaterat riktlinjerna för missbruk och beroende 2015, 2017 och 2019. Spel om pengar förtydligades i socialtjänstlagen 2018, vilket delvis förklarar varför kunskapsstödet för spelproblem inte integrerades från början.¹⁵⁹ Samtidigt gjorde Socialstyrelsen en översyn 2019 och hade då möjlighet att inkludera spelproblem.

¹⁵² Mejl från företrädare för Socialstyrelsen, 2025-12-11.

¹⁵³ Intervju med företrädare för Socialstyrelsen, 2024-10-29.

¹⁵⁴ Statskontoret, *Myndighetsanalys av Socialstyrelsen slutrapport*, 2025, s. 5.

¹⁵⁵ Socialstyrelsen, *Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende - Stöd för styrning och ledning*, 2019.

¹⁵⁶ Skr. 2021/22:213, s. 54–55

¹⁵⁷ Intervju med företrädare för region Stockholm, 2025-03-26.

¹⁵⁸ Intervju med företrädare för Socialstyrelsen, 2024-10-29 och Socialstyrelsens svar på skriftliga frågor, 2025-02-12 och 2025-10-09.

¹⁵⁹ Mejl från företrädare för Socialstyrelsen, 2025-12-11.

3.4 Länsstyrelserna stödjer lokalt och regionalt arbete mot spelproblem, men ger inte kommuner anpassat stöd

Våra iakttagelser: Länsstyrelserna har identifierat och lyft regionernas och kommunernas behov av stöd kring spelproblem till nationell nivå. Länsstyrelserna har vidtagit flera insatser, framför allt 2018–2022, för att främja kunskap- och erfarenhetsutbyte mellan regioner och kommuner. Arbetet med att motverka spelproblem är också till stor del införlivat i länsstyrelsernas arbete med övriga ANDT. Men länsstyrelserna har gett begränsat stöd till kommunerna när de ska implementera nationella kunskapsstöd.

3.4.1 Lyfter lokala och regionala behov till nationell nivå

Länsstyrelserna har bland annat lyft till nationella myndigheter att kommunerna behöver bättre kunskap om:

- hur spelproblem kan upptäckas tidigt, särskilt när det gäller barn och unga
- vilka metoder som är effektiva för att förebygga ANDTS-problem, särskilt för barn och unga
- hur man kan integrera ANDTS-frågor i brottsförebyggande arbete
- hur spelproblem är kopplat till andra områden såsom psykisk ohälsa, suicid, ekonomisk utsatthet, föräldraskapsstöd och dataspelande.

Länsstyrelserna har också identifierat att flera personer som i sitt yrke eller genom föreningsliv kommer i kontakt med personer som har spelproblem behöver ett bättre kunskapsstöd. Det gäller till exempel personalen i skolan och föreningslivet som möter unga och kommunanställda som arbetar med budget- och skuldrådgivning.¹⁶⁰

3.4.2 Länsstyrelserna håller i nätverk, sprider information och erbjuder utbildningar

För att stödja regioners och framför allt kommuners ANDTS-arbete har länsstyrelserna spridit information, genomfört flera utbildningar och tagit fram olika informationsmaterial. De har även finansierat några kartläggnings- eller forskningsprojekt. Spel om pengar är ett av flera områden i detta arbete. Större delen av insatserna skedde 2018–2022.

Frågor om spelproblem behandlas i olika nätverk

Länsstyrelserna arbetar främst gentemot de ANDTS-samordnare som många kommuner har. De senaste åren har detta arbete alltmer kommit att omfatta andra områden som trygghets- och brottsrelaterade frågor. De kommunala samordnarna

¹⁶⁰ Se Folkhälsomyndigheten, *Det lokala och regionala ANDTS-förebyggande arbetet – vad visar Länsrapportens undersökning 2023?*, 2024.

träffas regelbundet i nätverk som länsstyrelsen sammankallar och inom ramen för detta nätverk har spelfrågan tagits upp på olika sätt vid olika tidpunkter. Länsstyrelserna arbetar med flera olika nätverk inom sitt geografiska område inom ANDTS-området:

- regionalt nätverk för kommunala ANDTS-samordnare
- regionalt nätverk för problematiskt spelande
- länets idrottsförbund/Sisus kontaktfunktion för ANDTS-frågorna
- stöd och kontakt med regionala brukarföreningar.¹⁶¹

Länsstyrelsernas arbete mot spelproblem är till stor del införlivat med övriga ANDT

Länsstyrelsernas insatser är sedan 2022 inte längre lika tydligt inriktade på spel, utan ingår som en del i det generella ANDTS-arbetet. Svaren från länsstyrelserna på våra skriftliga frågor indikerar att spel om pengar är till stor del införlivat i deras samlade ANDTS-arbete. Länsstyrelserna tar dock inte alltid upp spelfrågor i nätverksträffar, arbetsgrupper och workshoppar när andra ANDTS-områden också behandlas. Under 2022 och 2023 diskuterades spel på nätverksträffar i 15 respektive 13 av landets 21 länsstyrelser. 18 länsstyrelser uppgav att de hade diskuterat spel om pengar på samverkansmöten under 2022.¹⁶² Den generella bilden från svaren på våra skriftliga frågor är att länsstyrelserna inte i samma utsträckning vidtar insatser för att främja det lokala och regionala arbetet med spel som 2018–2022, även om flera länsstyrelser bedömer att arbetet fortsatt i samma omfattning.¹⁶³

Under denna period tilldelades länsstyrelserna särskilda medel för insatser inom spelområdet. Länsstyrelserna arbetade då med spel som en sidofråga med särskilt fokus.

När länsstyrelserna fick ett nytt uppdrag om att stödja ANDTS 2022 behövde de skapa en gemensam förståelse för vad ANDTS-uppdraget innebar mer konkret, eftersom det finns ett stort tolkningsutrymme i hur målen i ANDTS-strategin kan uppnås. Länsstyrelsernas svar till oss indikerar att en tydligare strategi skulle kunna öka likvärdigheten i länsstyrelsernas arbete och öka genomslaget för deras arbete. Den nationella strategin skulle till exempel kunna beskriva mer konkreta delmål och insatsområden, vilket skulle förtydliga vad som förväntas av länsstyrelserna.

Spel om pengar är dock ännu inte fullt integrerat i kommunernas övriga ANDT-arbete, även om länsstyrelserna inkluderar spelproblem i det egna ANDT-arbetet. Detta framgår av länsrapporterna från 2023 och bekräftas av företrädare för Folkhälsomyndigheten, som uppger att spelfrågan fortfarande inte är i tillräcklig

¹⁶¹ Länsstyrelsernas svar på våra skriftliga frågor.

¹⁶² Folkhälsomyndigheten, "Länsstyrelsernas ANDTS-samordning", hämtad 2025-11-06.

¹⁶³ Mejl från företrädare för länsstyrelserna, 2025-12-11.

utsträckning implementerad på lokal och regional nivå.¹⁶⁴ Några tänkbara förklaringar som länsstyrelserna eller Folkhälsomyndigheten har lyft i våra intervjuer är brist på resurser och inte tillräckliga prioriteringar på arbetet mot spelproblem.¹⁶⁵

Länsstyrelserna har genomfört flera kunskapshöjande åtgärder

Länsstyrelserna uppger att de har vidtagit olika kunskapshöjande insatser framför allt 2018–2022 i sina län för att stödja regioners och framför allt kommuners arbete mot spelproblem (se tabell 2). Ibland har vissa länsstyrelser anordnat kunskapshöjande insatser direkt mot vissa specifika verksamheter och målgrupper. Under samma period riktades åtgärderna till att ta fram och sprida kunskap om problematiskt spelande med särskilt fokus på personal inom socialtjänsten och regionen.

Tabell 2 Exempel på kunskapshöjande insatser för kommuner, regioner och allmänhet

Insats	Beskrivning
Framtagande av material	Rapporter, kunskapssammanställningar, broschyrer, nyhetsbrev, informationsfilmer, bioreklam, vägledning för yrkesverksamma, åtgärdsprogram för ANDTS, kunskapsstöd om ungas skärmtid och spelande.
Spridning av information	Sociala medier, länsstyrelsens webbplats, informationsträffar, föreläsningar för civilsamhället och vidareförmedling av andras informationsmaterial (Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och CAN).
Seminarier	Webbinarier, konferenser, kunskapsdag för yrkesverksamma och digitala workshoppar.
Utbildningar	Upptäcka problematiskt bruk, metoden ANDTS-coach, grundutbildning i ANDTS och fördjupningar i ANDTS-förebyggande arbete.
Finansiering av kartläggning och forskning	Kartläggning av ANDTS-arbetet lokalt, projekt om hur idrottande ungdomar spelar om pengar och hur tillgången till behandling för spelberoende ser ut samt bidrag till en centrubildning vid Göteborgs universitet som verkar för samverkan inom forskning och profession inom ANDTS-området.

Källa: Svar från ANDTS-samordnare vid länsstyrelserna på Riksrevisionens skriftliga frågor.

Svårt för kommuner att använda länsstyrelsens stöd om barn och ungas skärmtid och spelande

Mot bakgrund av att Folkhälsomyndigheten hade identifierat behov av kunskapsstöd för föräldrar till barn och unga om spelproblem¹⁶⁶ tog länsstyrelserna fram ett kunskapsstöd 2021 som rör barn och ungas skärmtid, digitala spel och spel om pengar.¹⁶⁷ Det är i första hand Folkhälsomyndighetens ansvar att utveckla kunskapsstöd, eftersom myndigheten har expertkompetens inom området. Folkhälsomyndigheten uppger att de samverkade med länsstyrelserna i framtagandet

¹⁶⁴ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24.

¹⁶⁵ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24.

¹⁶⁶ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-15.

¹⁶⁷ Rangmar och Thomée, *När datorspelandet blir problematiskt – en kunskapsöversikt om gaming disorder hos barn och unga*, 2019.

av stödet, men menar att de själva hade tagit fram stödet om de haft resurser eller fått ett uppdrag. Initiativet hamnade hos länsstyrelserna eftersom de hade medel.¹⁶⁸

Länsstyrelserna publicerade och spred 2021 kunskapsstödet till bland annat kommunerna. Stödet riktar sig till föräldrar och yrkesgrupper som möter unga och föräldrar i sin profession, till exempel skola och socialtjänst. Stödet består av en broschyr, filmer och handledningsmaterial.¹⁶⁹

Under 2024 finansierade Folkhälsomyndigheten en utvärdering av kunskapsstödet, som visade att både föräldrar och lärare hade en positiv bild av filmerna i kunskapsstödet och ansåg att det är viktigt. Men varken föräldrar eller framför allt lärare upplevde att de fått användbar ny kunskap eller kunnat använda den i samtal med elever eller barn.¹⁷⁰ Våra intervjuer med kommuner i ett län ger en liknade bild. Det handlar bland annat om att stödet inte vägleder hur kommuner ska kunna praktiskt använda sig av det. Exempelvis utgår filmerna från att man ska sitta tillsammans i en grupp med föräldrar och diskutera skärmtid, men många kommuner har inte resurser till det. En kommun anser att gränsdragningsproblematiken för vad man kan göra åt unga som spelar tv och dataspel behöver redas ut. Först därefter kan länsstyrelsen stödja dem.¹⁷¹ Folkhälsomyndigheten bedömer att stödet behöver konkretiseras och sedan 2025 pågår ett arbete med att revidera stödet.¹⁷²

3.4.3 Begränsat stöd i att omsätta nationella kunskapsstöd i praktiken

Länsstyrelserna fungerar som en länk mellan nationella myndigheter och lokala aktörer och har en viktig roll i att stödja kommuner och regioner i att omsätta och implementera nationella kunskapsstöd i praktiken. Folkhälsomyndigheten betonar att länsstyrelsernas insatser är centrala för att deras kunskapsstöd ska kunna implementeras på regional och lokal nivå.¹⁷³ Svaren på våra skriftliga frågor visar att länsstyrelserna sprider Folkhälsomyndighetens, och i viss utsträckning Socialstyrelsens, stöd via nätverk, nyhetsbrev och utbildningar.

Kommuner och regioner efterfrågar mer stöd i hur de kan implementera Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd inom ANDTS-området.¹⁷⁴ Även om länsstyrelserna sprider stödet via sina nätverk, indikerar våra intervjuer med kommuner i ett län att stödet i genomförandet är begränsat. En kommun lyfter att spel om pengar sällan får utrymme i nätverket. Vidare är länsstyrelsernas stöd främst

¹⁶⁸ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-15.

¹⁶⁹ Folkhälsomyndigheten, *Utvärdering av Länsstyrelsens kunskapsstöd om barn och ungas skärmtid och spelande – En Sammanfattning*, 2024. Utvärderingen genomfördes av Centrum för psykiatriforskning på uppdrag av Folkhälsomyndigheten.

¹⁷⁰ Folkhälsomyndigheten, *Utvärdering av Länsstyrelsens kunskapsstöd om barn och ungas skärmtid och spelande – En sammanfattning*, 2024, s. 4.

¹⁷¹ Intervju med företrädare för Stockholms stad, 2025-03-26.

¹⁷² Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-12-11.

¹⁷³ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24.

¹⁷⁴ Folkhälsomyndigheten, *Årsredovisning 2024*, 2025, s. 54.

relevant för kommuner som är nya i ANDTS-arbetet och behöver övergripande vägledning.¹⁷⁵

Kommunerna uppger i våra intervjuer att de sällan söker stöd från länsstyrelsen för hur de ska arbeta praktiskt med spel om pengar. Länsstyrelserna framhåller å sin sida att de inte har resurser för att i någon större utsträckning kunna ge kommunerna ett mer anpassat stöd.

3.4.4 De knappa resurserna kan användas mer effektivt

Länsstyrelserna har genomfört flera insatser för spelfrågor men resurserna hade kunnat samordnats ännu mer.

Flera länsstyrelser framhåller att samverkan med andra länsstyrelser är avgörande för att kunna genomföra insatser av hög kvalitet, särskilt när resurserna är så begränsade som de är. Samverkan sker ofta inom fyra geografiska områden, där bland annat utbildningar arrangeras gemensamt inom ramen för dessa samarbeten.

Dock har mer övergripande insatser, som utbildningar och framtagande av informationsmaterial, hittills inte tagits fram i det gemensamma samarbetsforumet. Ett annat exempel är när en enskild länsstyrelse arbetar via bioreklam. Det vore därför önskvärt att dessa insatser samordnas ännu mer nationellt, så att liknande utbildningar och informationsmaterial kan utformas centralt i stället för på flera olika håll.

¹⁷⁵ Intervju med företrädare för Järfälla kommun, 2025-04-23.

4 Den samlade samordningen och uppföljningen av arbetet mot spelproblem

I detta kapitel besvaras om Folkhälsomyndighetens samordning av nationella insatser är effektiv. Flera myndigheters perspektiv bör beaktas när det nationella stödet tas fram till kommuner och regioner. Folkhälsomyndigheten har huvudansvaret för samordning och uppföljning, medan andra relevanta myndigheter ska bidra utifrån sina respektive uppdrag. I samordningen ligger också att Folkhälsomyndigheten ska följa upp utvecklingen och ansvara för den samordnade uppföljningen inom spelområdet. Socialstyrelsen har ett ansvar för att följa upp utvecklingen inom två av ANDTS-strategins mål och bidra med relevanta till det nationella uppföljningssystemet.

Här är våra viktigaste iakttagelser:

- Myndigheterna får en bredare bild av spelproblemen via samordningen, men samordningen har inte lett till att kunskapsstöden till kommunerna blivit samordnade eller behovsanpassade, särskilt när det gäller barn och ungas spelande om pengar.
- Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens uppföljning av spel om pengar är begränsad. Myndigheterna samlar in begränsad statistik och tar inte tillvara all information från andra myndigheter inom spelområdet.
- Det finns få indikatorer, särskilt jämfört med övriga ANDT-områden, som speglar utvecklingen av det förebyggande arbetet, och det saknas indikatorer för att följa utvecklingen när det gäller barn och ungas spelande och spelproblem.

4.1 Nationell samordning ger en bredare problembild, men stärker inte regioners och kommuners arbete

Våra iakttagelser: Den nationella samordningen för spel ger de deltagande myndigheterna en bredare förståelse för problembilden, vilket kan bidra till mer effektiva insatser mot spelproblem. Däremot har samordningen hittills inte bidragit till att stärka regionernas och kommunernas arbete mot spelproblem eller i någon större utsträckning gjort kunskapsstöden mer samordnade. Det finns därför behov av att utveckla arbetet inom den nationella samordningen.

Våra intervjuer med Folkhälsomyndigheten och svar på skriftliga frågor från de deltagande myndigheternas företrädare visar att myndigheterna får bättre kunskap och en bredare bild av spelproblemen via den nationella samordningen. Men samordningen stärker inte kommuners och regioners arbete på det sätt som är tänkt, vilket vi utvecklar i det följande.

Nationell samordning om spel om pengar

Folkhälsomyndigheten ansvarar för den nationella samordningen om spel om pengar. I samordningen ingår också Konsumentverket, Kriminalvården, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Kronofogden, länsstyrelsen, Mediemyndigheten, Skolverket, Socialstyrelsen, Spelinspektionen, Statens institutionsstyrelse och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Gruppen träffas två heldagar per år. Folkhälsomyndigheten skickar nyhetsbrev fyra gånger om året och har kontakt med enskilda aktörer vid behov i särskilda frågor.

Syftet med samordningen är bland annat att identifiera möjliga områden för samverkan genom informationsutbyte mellan myndigheter och organisationer, samt att samordna kunskapsstöd som främjar ett effektivt och kunskapsbaserat arbete.

Enligt sin instruktion ska Folkhälsomyndigheten inom ramen för sitt samordnande ansvar vara samlande, stödande och pådrivande i förhållande till berörda aktörer.¹⁷⁶

Nationell samordning inom ANDTS

Folkhälsomyndigheten ansvarar också för den nationella samordningen inom ANDTS, där även spel om pengar ingår. I den ingår Brottsförebyggande rådet, Ekobrottsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Jämställdhetsmyndigheten, Konsumentverket, Kriminalvården, Kustbevakningen, Läkemedelsverket, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Socialstyrelsen, Spelinspektionen, Statens institutionsstyrelse, Skolverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket och SKR.

4.1.1 Kunskapsstöden till kommunerna har inte blivit samordnade

Inom tvärsektoriella områden är det vanligt att flera myndigheter tar fram kunskapsstöd, eftersom frågorna berör verksamheter i olika sektorer. Därför finns ett särskilt behov av att samordna dessa stöd.¹⁷⁷ Den nationella samordningen kring spel om pengar ska enligt Folkhälsomyndigheten leda till att kunskapsstöden om spel om pengar samordnas så de kan stödja ett effektivt och kunskapsbaserat arbete inom verksamheterna.

Folkhälsomyndigheten uppger att deras planering av arbetet med kunskapsstöd även omfattar diskussioner om behov inom den nationella samordningen, för att kunna samordna med kunskapsstöd som andra myndigheter tar fram.¹⁷⁸ Vi ser några exempel på sådan samordning. Kronofogdemyndighetens kunskapsstöd om

¹⁷⁶ Förordning (2021:248) med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

¹⁷⁷ Statskontoret, *Att styra med kunskap – En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner*, 2023, s. 37.

¹⁷⁸ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

överskudsättning lyfter exempelvis spelproblem som en riskfaktor och bygger där på underlag från Folkhälsomyndigheten.¹⁷⁹

Samtidigt visar våra intervjuer att kommunerna behöver ett mer samlat och samordnat stöd från myndigheterna, särskilt i komplexa situationer. Det kan till exempel handla om när någon har spelat bort hela sin ekonomi. Här efterfrågas tydligare samordning så att kommunerna får vägledning i hur de ska agera i sådana fall.

Kommunerna uppger också att kunskapsstöden från myndigheterna är splittrade och svåröverskådliga eftersom de ligger på olika webbplatser. Detta försvårar ett strukturerat arbete med att förebygga spelproblem. En kommun framhåller att det komplicerar för verksamheterna att få överblick och ta till sig allt stöd som finns på olika platser. Dessutom anser kommunen att stöden främst riktar sig till strategier, snarare än till personal som arbetar praktiskt med spelproblem, vilket skapar merarbete då kommunen själv måste anpassa materialet.¹⁸⁰

4.1.2 Samordningen omhändertar inte behov kring barn och unga

De deltagande myndigheterna har sedan länge identifierat att det finns ett behov att förstärka arbetet med åtgärder för att motverka att barn och unga börjar spela om pengar. Spelinspektionen, Folkhälsomyndigheten och Kronofogdemyndigheten genomförde som ett resultat av detta under 2024 en kampanj på sociala medier om ungas spelande, som länsstyrelserna var behjälpliga i att sprida. Denna kampanj kompletterades dock inte med ett stöd till kommunerna för hur de ska kunna motverka spel om pengar bland barn och unga (se avsnitt 3.1.3), vilket hade kunnat förstärka effekten av kampanjen.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor och Skolverket avstår helt eller delvis

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har sedan 2022 inte deltagit i den nationella samordningen för spel om pengar. Även Skolverket har sedan 2022 helt eller delvis prioriterat bort denna samordning. De två myndigheterna förklarar det med att de inte har fått några regeringsuppdrag när det gäller spel om pengar.¹⁸¹ Folkhälsomyndigheten har redovisat för regeringen att det finns en risk att dessa myndigheter nedprioriterar spelsamordningen om den inte är inskriven i deras regleringsbrev.¹⁸² Företrädare för Regeringskansliet uppger att det i dagsläget inte

¹⁷⁹ Kronofogdemyndigheten, "Om överskudsättning. Kunskapsstöd till dig som möter människor som har ekonomiska problem", hämtad 2025-06-27.

¹⁸⁰ Intervju med företrädare för Stockholms stad, 2025-04-02.

¹⁸¹ Skolverkets och MUCF:s (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor) svar på våra skriftliga frågor.

¹⁸² Folkhälsomyndigheten, *Åtterrapporering om insatser för att förebygga spelproblem*, 2023 och Folkhälsomyndigheten, *Folkhälsomyndighetens åtterrapporering av regeringsuppdrag - insatser för att förebygga spelproblem*, 2024.

finns några planer på att ge ett sådant uppdrag till Skolverket eller Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.¹⁸³

Särskilt Skolverkets frånvaro riskerar att försämra möjligheterna att uppmärksamma och vidta åtgärder för att minska det ökande spelandet bland barn och unga. Skolan är en av de viktigaste aktörerna för att motverka att barn och unga spelar om pengar. Det visar våra intervjuer med kommunerna och ideella organisationer, svaren från ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna på våra skriftliga frågor samt rapporter från Spelinspektionen. Det handlar såväl om möjligheterna att informera barn och unga om riskerna som att barn och unga kan spela om pengar under skoltid. Skolan är en plats där det även finns möjlighet att spela om pengar.¹⁸⁴

Skolverket har tagit fram ett kunskapsstöd för arbetet med att skydda barn och unga från skadliga effekter av alkohol, narkotika, dopning samt tobaks- och nikotinprodukter (ANDT) i skolan. Det handlar både om hur undervisningen ska utformas och om att skapa en hälsofrämjande lärmiljö. Skolverket slår i stödet fast att rektorns ansvar för att skapa en hälsofrämjande skolmiljö innebär att organisera, leda och följa upp arbetet med ANDT.¹⁸⁵

Elevhälsan har en viktig roll när det gäller undervisning om tobak, alkohol, andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa. Spel om pengar nämns inte i förarbeten,¹⁸⁶ och Skolverkets stöd för ANDT-arbetet i skolan omfattar inte spel om pengar, vilket enligt företrädare för de intervjuade kommunerna gör det svårt för dem att ställa krav på skolan i frågor som rör spel. Det är rektorns ansvar att organisera, leda och följa upp arbetet med ANDT. Rektorn har även ansvar för ordningsreglerna på skolan.

Enligt Spelinspektionen saknas det på många håll uttalade riktlinjer om att skolan ska vara en fri zon när det gäller riskfyllt spel om pengar.¹⁸⁷ Spelinspektionen har föreslagit att regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att i samråd med Skolverket, utreda hur de kan gå till väga för att öka integreringen av spel i skolornas ANDT-förebyggande arbete med betoning på att utveckla en policy för spel.¹⁸⁸ Flera av ANDTS-samordnarna vid länsstyrelserna ser också ett behov av ett kunskapsstöd om spelproblem som riktar sig till skolan. Länsstyrelserna anser också att det skulle vara positivt med ett regeringsuppdrag till Skolverket att koppla ihop spel om pengar med myndighetens ANDT-förebyggande arbete.¹⁸⁹

¹⁸³ Intervju med företrädare för Regeringskansliet, 2025-09-26.

¹⁸⁴ Spelinspektionen, *Redovisning av uppdrag i Spelinspektionens regleringsbrev Fi2023/03130: Att kartlägga de bakomliggande faktorerna till att ungas spelande ökar och hur sådant spelande finansieras samt att följa utvecklingen av ungas spelande*, 2025, s. 19.

¹⁸⁵ Skolverket, "Arbeta med ANDT i skolan" hämtad 2025-06-27.

¹⁸⁶ Kap. 25 § skollagen. Se också, prop. 2009/10:165, s. 276 och prop. 2021/22:162, s. 157.

¹⁸⁷ Spelinspektionen, *Redovisning av uppdrag i Spelinspektionens regleringsbrev Fi2023/03130: Att kartlägga de bakomliggande faktorerna till att ungas spelande ökar och hur sådant spelande finansieras samt att följa utvecklingen av ungas spelande*, 2025, s. 19.

¹⁸⁸ Spelinspektionen, *Regeringsuppdrag (Fi2021/03520) att följa upp utvecklingen av spelandet och spelproblemen på spelmarknaden Slutredovisning*, 2023.

¹⁸⁹ Mejl från företrädare för länsstyrelserna, 2025-12-11.

Nya dataspelstrender med inslag av spel om pengar följs men kommunerna saknar stöd för att motverka riskerna

Många dataspel innehåller inslag som liknar spel om pengar, såsom lootlådor¹⁹⁰ och skin betting.¹⁹¹ Detta gör att barn och unga tidigt exponeras för mekanismer som kan trigga spelbeteenden och i förlängningen öka risken för spelberoende. Problemet är inte själva dataspelandet, utan dessa inslag som liknar spel om pengar.¹⁹²

Mediemyndigheten bidrar med kunskap om dessa fenomen och gråzonen mellan dataspel och spel om pengar, och har delfinansierat webbtjänsten kollaspelet.se, som hjälper föräldrar att identifiera pengafällor i specifika dataspel. Mediemyndigheten uppger att de har fått värdefull kunskap via den nationella samordningen i detta arbete.¹⁹³ Spelinspektionen uppger att Mediemyndighetens kunskap har varit värdefull i deras rapportering till regeringen om ungas spelande.¹⁹⁴

Företrädare för de intervjuade kommunerna uppger att de saknar tydlig vägledning för hur de ska förebygga att barn utvecklar ett problematiskt spelbeteende. Gråzonen gör det svårt för kommunerna att veta hur de ska agera och kommunerna uppger att många föräldrar efterfrågar stöd. Det är också oklart för kommunerna vilken myndighet som ansvarar för att ge stöd kring dataspel.

Det kunskapsstöd om skärmtid, digitala spel och spel om pengar som länsstyrelserna publicerade 2021 har inte gett tillräckligt praktiskt stöd till yrkesgrupper som arbetar med föräldrar och målgruppen (se avsnitt 3.4.2). Varken Folkhälsomyndigheten eller de andra myndigheterna i samordningen har omsatt kunskapen om riskerna med dataspelens inslag som liknar spel om pengar i konkreta stödinsatser till kommunerna. Folkhälsomyndighetens rekommendationer om barns och ungas skärmanvändning är inte kopplade till dataspelande och problematiskt spelande om pengar.¹⁹⁵ Folkhälsomyndigheten har inte omsatt kunskaperna som kommit fram inom ramen för samordningen i sitt kunskapsstöd. Däremot har Folkhälsomyndigheten bland annat samlat in och sammanställt kunskap på området gråzonen mellan dataspel och spel om pengar.¹⁹⁶

Folkhälsomyndigheten har ett regeringsuppdrag att beakta kopplingen mellan spel om pengar och fenomen i gråzonen mot dataspelande. Uppdraget ska slutredovisas

¹⁹⁰ Ett virtuellt paket i spel som innehåller slumpmässiga belöningar, till exempel vapen eller olika föremål. Spelare köper lådan utan att veta exakt vad den innehåller – liknar ett lotteri.

¹⁹¹ Föremål (skins) från spel används som insats i vadslagning. Skins har ett verkligt värde på marknadsplatser.

¹⁹² Se till exempel Folkhälsomyndigheten, *Spel om pengar och spelproblem i Sverige 2008–2018 – Resultat över tid från Swelogs longitudinella befolkningsundersökningar*, 2021, s.142 och Spelinspektionen, *Redovisning av uppdrag i Spelinspektionens regleringsbrev Fi2023/03130: Att kartlägga de bakomliggande faktorerna till att ungas spelande ökar och hur sådant spelande finansieras samt att följa utvecklingen av ungas spelande*, 2025, s. 8–14.

¹⁹³ Mediemyndighetens svar på skriftliga frågor.

¹⁹⁴ Spelinspektionens svar på skriftliga frågor.

¹⁹⁵ Folkhälsomyndigheten, "Rekommendationer för barns och ungas skärmanvändning", hämtad 2025-06-27.

¹⁹⁶ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-10.

mars 2027,¹⁹⁷ och ett kunskapsstöd planeras till 2026 men det är enligt myndigheten oklart om det blir en praktisk vägledning för kommunerna.¹⁹⁸

Kommunerna lyfter att marknadsföring av spel om pengar försvårar deras arbete med barn och unga

Andra försvårande omständigheter är marknadsföringen av spel om pengar. Den hanteras inte primärt i den nationella samordningen, men våra intervjuer med kommuner visar att marknadsföringen, särskilt i sociala medier och dataspel, försvårar kommunernas arbete med att förebygga spelproblem.¹⁹⁹ Även flera länsstyrelser uppger att spelreklam gör det svårare att arbeta preventivt. Tre av fyra 16–17-åringar hade 2021 sett spelreklam under den senaste veckan.²⁰⁰

En större kommun lyfter att även spekulativ handel med kryptovalutor och aktier kan leda till beroendeliknande beteenden och ekonomiska problem, vilket ökar risken för spelproblem. Kommunen saknar ett tydligt uppdrag inom detta område och efterfrågar nationell vägledning för att hantera dessa gråzoner.²⁰¹

4.1.3 Vården är inte i fokus i samordningen

Personer med spelproblem har ofta behov av insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det är främst frågor som rör kommunerna som behandlas inom den nationella samordningen. Hälso- och sjukvården berörs inte i samma utsträckning. Det framgår av svaren på våra skriftliga frågor och intervjuer. Det innebär bland annat att frågor som rör samsjuklighet med skadligt bruk av alkohol och narkotika riskerar att inte få tillräckligt utrymme.

Socialstyrelsen, som är förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör hälso- och sjukvård, lägger begränsade resurser på spelfrågor och fokuserar främst på att följa upp arbetet inom ANDTS-strategin (se avsnitt 3.3). Det får till följd att Socialstyrelsen inte heller kan bidra inom samordningen för spel om pengar på samma sätt som myndigheten annars hade kunnat göra. Folkhälsomyndigheten pekar på att det har uppstått ett glapp när det gäller att ta fram stöd för att tidigt upptäcka spelproblem och stöd för behandling, vilket går in på förebyggande insatser. Detta motiverar en samverkan mellan Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten så att ett stöd för tidig upptäckt och förebyggande insatser kan samordnas.²⁰²

¹⁹⁷ Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Folkhälsomyndigheten.

¹⁹⁸ Mejl från företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-10-06.

¹⁹⁹ Intervju med företrädare för Stockholms stad, 2025-04-02; Järfälla kommun, 2025-04-23 och Norrtälje kommun, 2025-04-10.

²⁰⁰ Folkhälsomyndigheten, "Spel om pengar bland unga", hämtad 2025-10-14.

²⁰¹ Intervju med företrädare för Stockholms stad, 2025-04-02.

²⁰² Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30.

4.1.4 Myndigheterna efterfrågar tydligare agenda och planering för arbetet i samordningen

De deltagande myndigheternas svar på våra frågor tyder på att Folkhälsomyndigheten behöver utveckla samordningen genom bättre planering. Även om varje synpunkt har framförts av en enskild myndighet, ger de tillsammans en samstämmig bild om en önskan att utveckla samordningen. De deltagande myndigheterna och SKR har lyft bland annat följande förslag på förbättringar och önskar att Folkhälsomyndigheten:

- tar fram en flerårig, övergripande agenda för samordningen; detta skulle underlätta för deltagarna att prioritera och förbereda sitt deltagande på möten
- gör vissa mötespunkter frivilliga; alla myndigheter behöver inte delta vid varje punkt, särskilt om frågorna inte berör dem direkt
- förbättrar mötesförberedelserna; det har framförts att Folkhälsomyndigheten på senare tid lägger mindre resurser på planering och att mötena därmed inte förbereds lika bra som tidigare
- utvärderar samordningen; Folkhälsomyndigheten bör tillsammans med övriga aktörer följa upp hur syftet med samordningen uppnås och diskutera eventuella förändringar.

4.2 Spelfrågor får litet utrymme i ANDTS-samordningen

Våra iakttagelser: Folkhälsomyndigheten har inte fullt ut samordnat det nationella samordningsarbetet om spel om pengar med övrigt förebyggande arbete inom ANDT.

Folkhälsomyndigheten håller i nationell samordning på ANDTS-området där tjugo nationella myndigheter samt representanter från länsstyrelserna och SKR deltar. Den samordningen ska bidra till dialog, erfarenhetsutbyte och samverkan mellan aktörer vars verksamhet har betydelse för att minska användning och skador av ANDTS. I den senaste uppföljningen, som avsåg arbetet 2023, uppgav hälften av de svarande myndigheterna att deltagandet i ANDTS-samordningen inte hade lett till något samarbete eller samverkan som annars inte hade skett. Men det finns samtidigt myndigheter som har upptäckt gemensamma beröringspunkter som de sedan har kunnat arbeta vidare på sidan av gruppen.

4.2.1 Ambitionen har varit att integrera spel men så har inte skett

Generaldirektören för Folkhälsomyndigheten lyfte 2022 fram att det var viktigt att spel om pengar integrerades alltmer i ANDTS-arbetet, samtidigt som man parallellt behöver arbeta med det specifika kring spelproblem.²⁰³ Folkhälsomyndigheten

²⁰³ Folkhälsomyndigheten, *Återrapportering om insatser för att förebygga spelproblem*, 2023, s. 14.

uppgger också att myndigheten har utforskat synergier mellan spelsamordning och den nationella samordningen av ANDTS.²⁰⁴

Men svaren på våra frågor från aktörer som deltar i båda samordningsforumen visar samstämmigt att frågor om spel om pengar får litet utrymme inom den nationella samordningen av ANDTS. Det är främst frågor om skadligt bruk av substans som behandlas där. Samtidigt har vi sett att frågor som rör samsjuklighet med alkohol och narkotika riskerar att inte få tillräckligt utrymme i samordningen av spel om pengar.

4.2.2 Både för- och nackdelar med att slå ihop samordningarna

Myndigheterna ser både för- och nackdelar med om samordningen om spel om pengar helt skulle slås ihop. En fördel är att man skulle kunna diskutera liknande och relaterade problem i samma forum, och att det ändå till viss del är samma myndigheter som möts. Men det finns samtidigt en risk för att spel om pengar hamnar lägre på prioriteringslistan om skadligt bruk av substans också är på agendan. Detta samtidigt som det finns mindre stöd för att förebygga spelproblem jämfört med narkotika och alkohol. Ett annat skäl emot är att spel om pengar fortfarande är ett nytt område för många och att det finns begränsat med kunskap i ämnet. Dessutom har Spelinspektionen, som är en viktig aktör inom spelsamordningen, inget uppdrag inom övriga ANDT. Det skulle då finnas en risk att frågor och perspektiv som rör spelmarknaden inte skulle uppmärksammas på samma sätt.

4.3 Uppföljningen av spel om pengar är begränsad

Våra iakttagelser: Uppföljningen ger en begränsad bild av det spelförebyggande arbetet, särskilt jämfört med övriga ANDTS-områden. Det saknas indikatorer i det nationella uppföljningssystemet för att följa utveckling av hur barn och unga skyddas mot spelproblem. Även kommunernas egna uppföljningar av det spelförebyggande arbetet är begränsat.

4.3.1 Uppföljning av spel om pengar ligger efter övriga ANDT

Uppföljning är viktig för att kunna identifiera framgångsrika insatser samt utveckla effektiva metoder.²⁰⁵ Folkhälsomyndigheten anser att det finns ett stort behov av fortsatt uppföljning av spelproblem och spelande om pengar.²⁰⁶ Myndigheten bedömer att kommunernas arbete mot spelproblem fortfarande ligger efter jämfört med övriga ANDTS-insatser.

²⁰⁴ Folkhälsomyndigheten, Återrapportering av regeringsuppdrag. Insatser för att förebygga spelproblem, 2024.

²⁰⁵ Folkhälsomyndigheten, "Evidens och utveckling av spelförebyggande metoder", hämtad 2025-10-23. Folkhälsomyndigheten, "Mer uppföljning och organisationsstöd behövs inom spelområdet", hämtad 2025-10-23.

²⁰⁶ Folkhälsomyndigheten, Återrapportering av regeringsuppdrag. Insatser för att förebygga spelproblem, 2024.

Systemet för uppföljning av spel om pengar

Folkhälsomyndigheten följer årligen upp spelområdet och genomförandet av ANDTS-politiken. Här har vi sammanställt de viktigaste källorna för uppföljningen:

Länsrapporten är en sammanställning av årlig enkätundersökning till alla länsstyrelser och kommuner i landet. Syftet är bland annat att följa upp det förebyggande ANDTS-arbetet och kommuners behov av stöd. Från och med 2026 kommer den att genomföras vartannat år.

Indikatorlabbet är ett webbaserat statistikverktyg där utvecklingen inom ANDTS kan följas över tid med hjälp av indikatorer.

Hälsa på lika villkor (HLV) är en nationell folkhälsoenkät om hälsa, levnadsvanor och livsvillkor. Sedan 2021 innehåller den två frågor om spelproblem. Enkäten görs vartannat år och frågorna används som indikator för riskabelt spelande.

Swelogs, som genomfördes senast 2021, är en befolkningsstudie som mäter graden av spelproblem och kan skilja risk för spelproblem från allvarliga spelproblem.

Andra källor är *skolundersökningen* från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN). Det finns även vissa data om spelande och spelproblem från Spelinspektionen, baserat på onlinepaneler och uppgifter från speloperatörer. Data från Spelinspektionens avstängningsregister [spelkaus.se](https://spelinspektionen.se/spelpaus/se) bedöms som viktiga, och kvaliteten i data har förbättrats under senare år. Även Socialstyrelsens registerdata samt uppgifter från Mediemyndigheten och [Stödlinjen.se](https://stodlinjen.se) används.²⁰⁷

Målgrupper är kommuner, regioner och myndigheter som arbetar med spelfrågor.

4.3.2 Indikatorlabbet ger begränsad bild av det spelförebyggande arbetet och ingen av barn och unga

Av de 195 indikatorer som finns i Indikatorlabbet rör 34 spel om pengar och berör främst förekomst av samordnare, finansiering och samverkan. Enbart 3 indikatorer mäter utvecklingen av kommunernas spelförebyggande arbete.²⁰⁸ Dessa 3 indikatorer rör kommunernas samverkan med myndigheter, ideella organisationer och näringsliv, men mäter inte utfall av kommunernas arbete mot spelproblem.

Det finns några indikatorer för att följa ungas spelande, som baseras på CAN:s skolundersökning och avser elever i årskurs 9 och gymnasiet år 2. Men det saknas indikatorer för att följa utvecklingen av skyddet av barn och unga mot spelproblem, som är mål 2 i ANDTS-strategin.²⁰⁹ Datainsamling är metodologiskt utmanande,

²⁰⁷ Se bland annat intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-25.

²⁰⁸ Folkhälsomyndigheten, "Indikatorlabbet", hämtad 2025-08-29.

²⁰⁹ Folkhälsomyndigheten, *Utvecklingen inom ANDTS-strategins mål – rapport 2024*, 2024, s. 4, 6–8.

exempelvis för barn i växelvist boende.²¹⁰ Uppföljningen av ANDTS-strategin innehåller indikatorer främst för ANDT.²¹¹

Indikatorerna i Indikatorlabbet speglar inte heller utvecklingen av insatser inom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten. Det beror på att ingen av de indikatorer som Socialstyrelsen levererar till indikatorlabbet berör spel om pengar och spelproblem. En förklaring till det är att Socialstyrelsen inte samlar in specifika data om spel om pengar. Enligt Socialstyrelsen har inte Folkhälsomyndigheten beställt några indikatorer avseende spel om pengar.²¹² De två myndigheterna har diskuterat behovet av att göra en metodöversyn av indikatorerna.²¹³ Sedan 2018 inhämtar Socialstyrelsen mängddata från kommunerna om socialtjänstens insatser rörande spel om pengar. Uppgifterna är uppdelade på kön men inte på ålder. Eftersom det inte handlar om mikrodatabaser kan inte uppföljningar genomföras. Uppföljningar kan dock göras på individdata från patientregistret som registrerar uppgifter om spelberoende i samband med specialiserad öppenvård eller slutenvård.²¹⁴

Folkhälsomyndigheten har i regeringsuppdrag att tillsammans med myndigheter i övriga nordiska länderna genomföra en enkätundersökning om spel om pengar. Undersökningen fokuserar på spel om pengar, dataspel och problem kopplade till spelandet. Syftet är att kunna identifiera skillnader och likheter mellan länderna som kan ha betydelse för det förebyggande arbetet samt att följa upp tidigare Swelogs undersökning. Resultat kommer att publiceras under våren 2026.²¹⁵

Socialstyrelsen följer utvecklingen inom spelområdet i relation till mål 4 och 5 i ANDTS-strategin.²¹⁶ Den insamlade statistiken omfattar antal personer som fått stöd från socialtjänsten samt antal behandlade personer med spelberoende inom slutenvård och specialiserad öppenvård. Uppföljningar visar att insatserna ökar, men det saknas uppgifter om behov, tillgång och vilken faktisk vård och omsorg som ges.²¹⁷ Det försvårar bedömningen av om tillgången till vård och omsorg är tillräcklig för personer med spelproblem.

Under 2024 genomförde Socialstyrelsen en nationell utvärdering av vård vid missbruk och beroende. Resultaten visade att få verksamheter, särskilt inom primärvården, gör strukturerade bedömningar för att upptäcka spelproblem, trots att myndighetens kunskapsstöd vägleder detta arbete. Socialstyrelsen bedömer att kartläggning och tidig upptäckt av spelproblem bör ske mer systematiskt och i högre

²¹⁰ Intervju med företrädare för Norrtälje kommun, 2025-04-10 och Järfälla kommun, 2025-04-23.

²¹¹ Folkhälsomyndigheten, *Utvecklingen inom ANDTS-strategins mål – rapport 2024*, 2024, s. 6–7.

²¹² Socialstyrelsens svar på skriftliga frågor, 2025-02-12.

²¹³ Se bland annat intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-25.

²¹⁴ Mejl från företrädare för Socialstyrelsen, 2025-12-16.

²¹⁵ Folkhälsomyndigheten, "Undersökning om spel om pengar i Norden", hämtad 2025-11-27.

²¹⁶ Regeringsbeslut S2021/03341 (delvis) och S2021/03118.

²¹⁷ Socialstyrelsen, *Lägesbild 2024 Uppföljning av ANDTS-strategins mål avseende vård och omsorg*, 2024, s. 6–8, och 33.

utsträckning inom både vård och socialtjänst. Utvärderingen omfattade inte vårdens insatser för ungdomar, men inkluderade socialtjänstens stöd till unga.²¹⁸

4.3.3 Spelrelaterade data från Spelinspektionen används inte fullt ut

Spelinspektionen har relevant statistik om spel om pengar, men den används inte fullt ut för att följa upp spelproblem.

Spelinspektionen har omfattande data om spelmarknaden, inklusive omsättning, licensierade aktörer och avstängningar via spelpaus.se.²¹⁹ Myndigheten genomför även årliga undersökningar om spelvanor och attityder till spel.²²⁰ Statistiken används främst för tillsyn och marknadsanalys, inte som direkt mått på spelberoende. En majoritet av dem som söker hjälp för spelproblem är avstängda via spelpaus.se, men uppgifterna där är inte alltid kvalitetssäkrade.²²¹ Folkhälsomyndigheten ser behov av att kvalitetssäkra och sedan använda informationen från spelpaus.se för att utveckla kunskapsstöd.²²²

4.3.4 Spelförebyggande arbete följs sällan upp lokalt

Folkhälsomyndigheten bedömer att uppföljning och utvärdering av kommuners förebyggande insatser mot spelproblem är begränsad.²²³ Utvärdering av insatser är begränsad och länsrapporten visar inte vilka delar av ANDTS-arbetet som har följts upp.²²⁴ Våra intervjuer med kommunerna visar att det finns metodologiska utmaningar med att följa upp och utvärdera lokala insatser. Det är ofta svårt att kunna mäta vad insatser har lett till i praktiken. Till exempel har en stor kommun valt att enbart följa upp spelproblem genom att mäta hur ofta budget- och skuldrådgivare ställer frågor om spel till personer som söker stöd.²²⁵

²¹⁸ Socialstyrelsen, *Nationell utvärdering – vård och stöd vid skadligt bruk och beroende*, 2024.

²¹⁹ Spelinspektionen, "Statistik", hämtad 2025-10-23.

²²⁰ Exempelvis Spelinspektionen, *Allmänheten om spel 2024*, 2025 och Spelinspektionen, *Spelvanor online 2023*, 2023.

²²¹ Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2024-10-30.

²²² Intervju med företrädare för Folkhälsomyndigheten, 2025-02-24.

²²³ Folkhälsomyndigheten, "Länsstyrelsernas ANDTS-samordning", hämtad 2025-11-06.

²²⁴ Folkhälsomyndigheten, "Resultat från Länsrapportens undersökning", hämtad 2025-08-29.

²²⁵ Intervju med företrädare för Stockholms stad, 2025-04-02.

5 Slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionen bedömer sammantaget att statens arbete för att minska spelproblem inte är effektivt. Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens kunskapsstöd om spelproblem håller hög kvalitet, men motsvarar inte kommunernas behov av praktisk vägledning för att upptäcka och förebygga spelproblem. Det gäller särskilt hos barn och unga, som är den grupp där spel om pengar och spelproblem ökar. Myndigheternas kunskapsstöd behöver samordnas mer effektivt, och statliga insatser krävs för att motverka det ökande spelandet bland barn och unga. Arbetet mot spelproblem behöver vidare integreras tydligare i det bredare ANDTS-arbetet.

Myndigheterna har förhållandevis begränsade resurser för arbetet med att utveckla kunskapsstöd och insatser mot spelproblem. Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer utgår därför från hur statens resurser kan användas mest effektivt. Det innebär bland annat att kunskapsstöden behöver ge en mer praktisk vägledning där forskning saknas, eftersom kommunerna har knappa resurser och begränsad kapacitet att ta emot och omsätta stödet i arbetet mot spelproblem. Stöden behöver också utgå från att den tekniska utvecklingen delvis har ändrat spelformerna, bland annat har spel om pengar blivit lättillgängligt online och det har uppstått en gråzon mellan spel om pengar och dataspelande.

5.1 Kunskapsstöden behöver bättre motsvara behoven

Granskningen visar att Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd för att förebygga spelproblem och Socialstyrelsens kunskapsstöd för behandling är relevanta och ger en god överblick över spelproblemens omfattning. Däremot motsvarar de inte kommunernas behov av praktisk vägledning, särskilt för att upptäcka och förebygga spelproblem för barn och unga.

Det är inte möjligt för myndigheterna att tillgodose alla behov som finns i kommuners och regioners verksamheter, eftersom dessa har kommit olika långt och har olika förutsättningar och prioriteringar. Riksrevisionen bedömer dock att Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och länsstyrelserna, inom ramen för sina resurser och mandat, kan stödja kommunerna mer effektivt. Kommunerna behöver ett mer verksamhetsnära stöd i form av metoder och tydliga arbetssätt, vilket skulle underlätta för dem att upptäcka och förebygga spelproblem.

Myndigheters kunskapsstöd används oftare när de är praktiskt tillämpbara och anpassade till lokala förutsättningar.²²⁶ Verksamheter i mindre kommuner, med begränsade resurser och kapacitet, behöver särskilt verksamhetsnära stöd. Praktisk vägledning sänker också tröskeln för kommuner som i dag inte genomför några insatser mot spelproblem.

²²⁶ Statskontoret, *Att styra med kunskap – En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner*, 2023.

5.1.1 Folkhälsomyndigheten bör utgå mer från beprövade erfarenheter och driva på aktörerna i samordningen

Riksrevisionen bedömer att Folkhälsomyndigheten bör utveckla ett mer praktiskt och samordnat stöd, baserat på beprövade erfarenheter när forskning om effektiva metoder saknas.

För att så långt som möjligt möta behoven behöver myndigheten ta fram en strategisk inriktning för hur kunskapsstödet för spelproblem ska utvecklas. Arbetet med verksamhetsnära stöd bör utgå från tydliga prioriteringar, där spel om pengar tydligt inkluderas i myndighetens övergripande prioriteringar inom ANDTS-området (se vidare avsnitt 5.3.2).

Lyfta metoder och framgångsrika arbetssätt så att kommunerna kan få en praktisk vägledning

Folkhälsomyndigheten uppger att det är svårt att ge mer praktisk vägledning eftersom det saknas tillräcklig forskning om effektiva metoder. Riksrevisionen bedömer att myndigheten bör utgå från beprövade erfarenheter när forskning saknas, till exempel genom att lyfta metoder och framgångsrika arbetssätt mot spelproblem i kunskapsstödet. Granskningen visar att Folkhälsomyndigheten har endast i begränsad omfattning analyserat och använt kommuners och regioners beprövade erfarenheter i sitt kunskapsstöd. Detta har hela tiden varit möjligt, men blir än viktigare efter att myndighetens instruktion ändrades hösten 2024, då det uttryckligen framgår att folkhälsoarbetet ska bedrivas enligt både vetenskap och beprövad erfarenhet.

Som expertmyndighet inom folkhälsa har Folkhälsomyndigheten ett ansvar att samordna och ta fram och lyfta arbetssätt och metoder mot spelproblem. Myndigheten uppger att beprövade erfarenheter bland kommunerna är få och att analysen av de är tidskrävande. Ett möjligt angreppssätt är att undersöka förebyggande arbete i kommuner som lyckats väl, utvärdera deras metoder och inkludera dem i kunskapsstödet.

Driva på arbetet i den nationella samordningen så att stöden blir mer relevanta

Riksrevisionen bedömer att Folkhälsomyndigheten bör inta en mer pådrivande roll i den nationella samordningen kring spel om pengar. Myndigheten bör agera mer aktivt för att främja samordningen mellan berörda aktörer, även om det är utmanande att koordinera aktörer utan formellt mandat.²²⁷

Folkhälsomyndigheten ska enligt sin instruktion inom ramen för sitt samordnade uppdrag vara pådrivande gentemot berörda aktörer. Myndigheten bör därför verka för att kunskap från olika myndigheter i högre grad omsätts till användbart stöd för kommunerna. Flera myndigheter och aktörer har relevant kunskap, till exempel kring

²²⁷ Se till exempel Statskontoret, *Regeringens styrning i tvärssektoriella frågor – En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter*, 2022, s. 54.

spel om pengar i dataspel (se vidare avsnitt 5.2.2). Folkhälsomyndigheten bör också driva på för att kunskapsstöden blir mer samordnade, så att kommunernas verksamheter inte möts av den splittrade bild som finns i dag.

Om hinder uppstår i samordningsarbetet som ligger utanför Folkhälsomyndighetens ansvar bör dessa lyftas till regeringen, vilket myndigheten tidigare har gjort när aktörer valt att inte delta.

5.1.2 Socialstyrelsen bör uppdatera sitt kunskapsstöd

Socialstyrelsens kunskapsstöd för att stödja och behandla personer med spelproblem upplevs som relevant, men omfattar inte stöd för hur socialtjänsten och vården kan upptäcka spelproblem bland barn och unga och ge dem stöd och behandling (se vidare 5.2.1). Granskningen visar också att kunskapen är från 2018 och att stödet behöver uppdateras. Riksrevisionen bedömer att Socialstyrelsen i samband med en kommande uppdatering bör involvera kommuner och regioner för att följa upp hur kunskapsstödet för spelproblem motsvarar vårdens och socialtjänstens behov. Någon sådan samlad uppföljning har inte gjorts sedan kunskapsstödet togs fram.

5.1.3 Länsstyrelserna bör fokusera på sin styrka – lokal kännedom och förmåga att samordna insatser

Riksrevisionen bedömer att länsstyrelsernas huvuduppdrag – regional och lokal kännedom samt förmåga att samordna insatser i länet – är värdefulla i arbetet mot spelproblem. Därför bör länsstyrelserna fokusera på dessa uppdrag.

Riksrevisionen bedömer att det inte är effektivt att länsstyrelserna utformar och förvaltar kunskapsstöd. Det kunskapsstöd som länsstyrelserna tog fram om barn och ungas skärmtid har haft begränsad nytta. I stället bör länsstyrelserna synliggöra kommuners och regioners behov, och Folkhälsomyndigheten – som expertmyndighet – ska ta fram relevanta stöd och förvalta dem.

Riksrevisionen bedömer att länsstyrelserna bör fokusera på att sprida stöd i länen och verka för att de används. Länsstyrelserna utgör en viktig länk mellan de nationella myndigheterna och kommunerna i att ge praktisk nära stöd i implementeringen av kunskapsstöd. För att länsstyrelserna ska kunna göra detta på ett effektivt sätt behöver kunskapsstöden vara bättre anpassade till kommunernas faktiska behov än vad de är i dag.

På så sätt kan länsstyrelserna bidra till att kommunerna kan få ett mer konkret stöd i sitt arbete mot spelproblem. Länsstyrelserna kan också bidra genom att använda befintliga forum och nätverk för att identifiera och samla in kommuners beprövade erfarenheter, som Folkhälsomyndigheten kan använda när de utvecklar kunskapsstödet.

Granskningen visar att vissa delar av länsstyrelsernas arbete med spel om pengar, som att ta fram utbildningar och informationsmaterial, med fördel skulle kunna samlas på ett för alla länsstyrelser gemensamt ställe.

5.2 Statliga insatser behöver riktas mot barn och unga

Flera undersökningar visar att spel om pengar och spelproblem ökar bland barn och unga. Det är den grupp inom befolkningen där spelandet ökar, trots att de är en särskild utpekad skyddsgrupp. Förutom att det är otillåtet för minderåriga att spela om pengar, ökar risken för att de utvecklar spelproblem i vuxen ålder. Detta kan i förlängningen få allvarliga konsekvenser för såväl individen som samhällsekonomin.

Riksrevisionen bedömer att det i dagsläget saknas tillräckligt verkningsfulla verktyg för att upptäcka och förebygga spelande bland barn och unga och därmed bryta den ökande trenden. Granskningen visar genomgående att statens insatser inte bidrar till att motverka spel om pengar bland barn och unga. Myndigheternas kunskapsstöd ger endast begränsat stöd för hur man kan upptäcka och förebygga spelande och spelproblem bland barn och unga. Det saknas också indikatorer i det nationella uppföljningssystemet som visar hur barn och unga skyddas mot spelproblem. Ideella organisationer, som får statligt stöd och som ibland lättare kan att identifiera personer med spelproblem, fokuserar främst på vuxna. Skolan är en viktig arena för att minska spelproblem bland barn och unga, men spel om pengar och spelproblem ingår inte i skolans uppdrag eller arbetet med ANDT.

Granskningen har inte omfattat marknadsföringen av spel om pengar, men länsstyrelser och kommuner har lyft att marknadsföringen försvårar arbetet med att förebygga spelproblem, särskilt bland barn och unga.

5.2.1 Kunskapsstöden bör ge bättre vägledning kring barn och unga

Varken Socialstyrelsens eller Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd ger kommunerna den vägledning som behövs, trots att länsstyrelserna under flera år har påtalat att kommunerna saknar kunskap om hur de ska upptäcka och förebygga spelande hos barn och unga. Riksrevisionen bedömer att de två myndigheterna behöver prioritera barn och unga när de utvecklar sina kunskapsstöd.

Socialstyrelsen behöver ta fram rekommendationer till socialtjänstens och vårdens verksamheter för att upptäcka och behandla barn och unga.

Folkhälsomyndigheten bör främst ge kommuner stöd kring vilka riskgrupper som bör prioriteras samt vilka metoder, insatser och arbetssätt som kan användas för att upptäcka och förebygga spelproblem bland barn och unga. För att motverka det ökande spelandet bland barn och unga bedömer Riksrevisionen att Folkhälsomyndigheten behöver utveckla metoder som i högre grad bygger på beprövad erfarenhet. Folkhälsomyndigheten behöver också inom den nationella

samordningen driva på så att den kunskap som finns där om barns spelande kan omsättas i konkreta och anpassade stöd till kommunerna.

Framför allt barn och unga exponeras för mekanismer som kan trigga spelbeteenden eftersom vissa dataspel har införlivat element från spel om pengar. Det ökar risken för framtida spelberoende. Folkhälsomyndigheten har uppdrag att beakta fenomen i gråzonen mellan spel om pengar och dataspelande. Riksrevisionen bedömer att det är angeläget att uppdraget resulterar i en konkret och relevant vägledning till kommunerna. Folkhälsomyndigheten behöver också ta ställning hur föräldrar bäst nås av information om dessa mekanismer i dataspelen och riskerna med dem. Föräldrar har en viktig roll i att kunna upptäcka och motverka spel om pengar och spelproblem.

För länsstyrelserna handlar det om att i sina nätverk och forum sprida de kunskapsstöd som Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och andra myndigheter har tagit fram för att upptäcka och förebygga spelande hos barn och unga.

5.2.2 Indikatorer för barn och unga bör prioriteras inom uppföljningen

Granskningen visar att uppföljningen av spel om pengar är begränsad. Riksrevisionen bedömer att Folkhälsomyndigheten, i arbetet med indikatorer, bör prioritera utvecklingen för barns och ungas spelande samt spelproblem, även om det kan innebära vissa metodologiska utmaningar.

Granskningen visar att det saknas indikatorer för hur barn och unga skyddas från spel om pengar, till skillnad från flera andra av målen inom ANDTS-strategin. Det är särskilt angeläget att kunna följa utvecklingen av skyddet av barn och unga eftersom spelproblem ökar just i denna grupp. En förbättrad uppföljning kan vara ett underlag när mer anpassade kunskapsstöd för att förebygga och upptäcka spel om pengar hos barn och unga ska utvecklas.

Vid behov kan Folkhälsomyndigheten samarbeta med andra myndigheter som har relevant statistik eller information, exempelvis Spelinspektionen eller Socialstyrelsen.

5.2.3 Medverkan från skolan kan minska spelandet hos barn och unga

Granskningen visar att skolan är en viktig aktör för att motverka att barn och unga spelar om pengar. Det är något som de intervjuade kommunerna och berörda myndigheterna har lyft till Riksrevisionen. Det handlar såväl om att barn och unga kan spela om pengar under skoltid som om de möjligheter skolan har att informera om riskerna och vidta åtgärder. Kommunerna anser sig idag ha begränsade möjligheter att påverka skolans arbete mot spelproblem eftersom spel om pengar inte ingår i Skolverkets kunskapsstöd.

Riksrevisionen kan, utifrån denna granskning, inte göra en samlad bedömning av regeringens styrning av Skolverket. Däremot bedömer Riksrevisionen att det står klart att möjligheterna att motverka det växande spelandet bland barn och unga skulle

stärkas om Skolverket inkluderade spel om pengar i sitt kunskapsstöd till skolorna för övriga ANDT-arbetet. Det skulle i sådant fall handla om att Skolverket kompletterar ett redan befintligt stöd, som rör hur undervisningen ska utformas och att skapa en hälsofrämjande lärmiljö. Spelinspektionen har också lyft till regeringen behovet av att lyfta spel i skolornas ANDT-förebyggande arbete.

Det skulle även vara värdefullt om Skolverket deltar aktivt i den nationella samordningen för spel, särskilt när kunskapsstödet till skolan ska utvecklas.

5.3 Spelproblem behöver tydligare integreras med arbetet för annat skadligt bruk och beroende

Spelproblem liknar skadligt bruk och beroende av alkohol och narkotika och kan ge liknande konsekvenser. Risk- och skyddsfaktorerna är till stor del desamma och det finns ofta en samsjuklighet. Särskilt kommuner med begränsad mottagningskapacitet behöver ett samlat stöd kring bruk och beroenden. Det ökar möjligheterna för att spel om pengar inkluderas i deras arbete.

Riksrevisionen bedömer att regeringen, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen behöver vidta åtgärder för att integrera arbetet med spel i övriga skadliga bruk och beroendeyråden, och andra näraliggande områden, och därigenom stärka arbetet mot spelproblem. Länsstyrelserna har till stor del införlivat arbetet mot spelproblem med övriga ANDT.

5.3.1 Folkhälsomyndigheten behöver beakta spelproblem i prioriteringar och tillvarata synergier med övriga ANDTS

Riksrevisionen bedömer att Folkhälsomyndigheten behöver integrera arbetet med spelproblem mer effektivt med övriga ANDTS-områden. Det handlar om både hur myndigheten prioriterar bland olika kunskapsstöd och hur den tar vara på synergier mellan de nationella samordningarna för spel om pengar och ANDTS.

Riksrevisionen bedömer att Folkhälsomyndigheten behöver göra en samlad bedömning av vilka kunskapsstöd inom ANDTS som är mest angelägna att utveckla. Kommunerna i ett län som Riksrevisionen intervjuat upplever att kunskapsstödet för spelproblem är mindre utvecklat än för alkohol och narkotika. Granskningen visar att kunskapsstödet behöver förbättras för att kommuner och regioner bättre ska kunna förebygga spelproblem. Frågor om spel om pengar bör därför tydligt beaktas när denna övergripande prioritering görs.

Riksrevisionen bedömer också att Folkhälsomyndigheten behöver bli bättre på att ta tillvara synergier mellan de nationella samordningarna för spel om pengar och ANDTS. I dagsläget utnyttjar myndigheten inte dessa möjligheter fullt ut, eftersom spelfrågor sällan lyfts inom ANDTS-samordningen och frågor om samsjuklighet med alkohol och narkotika får litet utrymme i samordningen av spel om pengar.

Sammantaget leder detta till att viktiga kopplingar mellan områdena riskerar att förbises.

5.3.2 Socialstyrelsen bör inkludera kunskapsstödet för spelproblem i sina nationella riktlinjer för missbruk och beroende

Riksrevisionen bedömer att Socialstyrelsen bör inkludera rekommendationer för spelproblem i nationella riktlinjerna för missbruk och beroende, vilket de inte gör idag. Det skulle öka sannolikheten att kommunerna och regionerna använder rekommendationerna och därmed stärka det samlade arbetet mot skadligt bruk och beroende, samtidigt som spelproblem blir tydligt uppmärksammat för verksamheterna. ANDTS-strategin angav att verksamheterna borde använda de metoder som finns i Socialstyrelsens nationella riktlinjer. Om rekommendationerna inkluderas blir de också en naturlig del när riktlinjerna eventuellt behöver uppdateras längre fram.

5.3.3 Regeringen bör uppmärksamma spelproblem i angränsande satsningar

Ett sätt för regeringen att snabbare etablera spelproblem som lika prioriterad fråga som övriga skadligt bruk och beroende, är att uppmärksamma spelproblem i angränsande satsningar. Riksrevisionen har inte analyserat regeringens angränsade satsningar, men bedömer att regeringen i sammanhanget kan lyfta att även insatser mot spelproblem kan vara aktuella och behöver beaktas. Spelproblem är ett komplext samhällsproblem som ofta hänger samman med andra allvarliga problem såsom suicid, psykisk ohälsa, överskuldsättning och ekonomisk utsatthet. Länsstyrelserna framför också att de ser tydliga kopplingar mellan spel om pengar och dessa relaterade områden.

5.4 Rekommendationer

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer.

Till regeringen

- Överväg att inkludera frågor om spelproblem i satsningar inom angränsade områden.

Till Folkhälsomyndigheten

- Utveckla i högre grad metoder utifrån beprövade erfarenheter så att kommunerna får mer praktisk vägledning för att upptäcka och förebygga spelproblem, särskilt för barn och unga.
- Driv på arbetet i den nationella samordningen för spel om pengar så att de medverkande aktörernas kunskap omsätts i konkreta och samordnade kunskapsstöd till kommunerna.

- Utveckla indikatorer för barn och ungas spelande och spelproblem i det nationella uppföljningssystemet.
- Beakta systematiskt behoven inom spel om pengar när myndigheten gör övergripande prioriteringar om vilka kunskapsstöd som ska utvecklas inom ANDTS-området.
- Ta mer tillvara synergier mellan de nationella samordningarna för spel om pengar och ANDTS.

Till Socialstyrelsen

- Utveckla kunskapsstödet för spelproblem, särskilt vad gäller rekommendationer för barn och unga.
- Införliva kunskapsstödet för spelproblem i de nationella riktlinjerna för missbruk och beroenden för att främja ett samlat arbete mot ANDTS.

Referenslista

Författningar

Förordning (2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelområdet.

Förordning (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen.

Förordning (2015:456) om statsbidrag till organisationer som bedriver förebyggande arbete för att minska tobaksbruket eller verksamhet mot överdrivet spelande.

Förordning (2017:811) om statsbidrag till telefon- och webbaserade stödinsatser inom områdena alkohol, tobak och spel om pengar.

Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Förordning (2021:248) med instruktion för Folkhälsomyndigheten.

Förordning (2023:844) med instruktion för Mediemyndigheten.

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Socialtjänstlagen (2025:400).

Spellagen (2018:1138).

Utredningar, rapporter med mera

Folkhälsomyndigheten, *Metoder för att förebygga spelproblem En systematisk litteraturöversikt*, artikelnummer: 15160, 2016.

Folkhälsomyndigheten, *Spel om pengar och spelproblem i Sverige 2008–2018 – Resultat över tid från Swelogs longitudinella befolkningsundersökningar*, artikelnummer: 20149-1, 2021.

Folkhälsomyndigheten, *Unga och spel om pengar Resultat från en undersökning om spel om pengar bland unga 16–19 år och föräldrar 2021*, Artikelnummer: 22207, 2022.

Folkhälsomyndigheten, *Återrapportering om insatser för att förebygga spelproblem*, artikelnummer 23083-2, 2023.

Folkhälsomyndigheten, *Det lokala och regionala ANDTS-förebyggande arbetet – vad visar Länsrapportens undersökning 2023?*, 2024.

Folkhälsomyndigheten, *Familjerådgivares erfarenheter av spelproblem bland klienter – en sammanställning av resultat från en enkät- och intervjuundersökning bland familjerådgivare*, artikelnummer: 24073, 2024.

Folkhälsomyndigheten, *Folkhälsomyndighetens återrapportering av regeringsuppdrag. Insatser för att förebygga spelproblem*, artikelnummer: 24043, 2024.

Folkhälsomyndigheten, *Utvecklingen inom ANDTS-strategins mål – rapport 2024*, artikelnummer: 24007, 2024.

Folkhälsomyndigheten, *Utvärdering av Länsstyrelsens kunskapsstöd om barn och ungas skärmtid och spelande – En sammanfattning*, artikelnummer :24117, 2024.

Folkhälsomyndigheten, *Årsredovisning 2023*, artikelnummer: 24005, 2024.

Folkhälsomyndigheten, *Årsredovisning 2024*, artikelnummer: 24137, 2025.

Mediemyndigheten, *Gaming disorder - en kunskapsöversikt*, Projekt: SIC SE 101083969, 2024.

Rangmar, J., och Thomée, S., *När datorspelet blir problematiskt – en kunskapsöversikt om gaming disorder hos barn och unga*, rapportnummer 2019:31, Länsstyrelsen Västra Götaland, 2019.

Riksrevisionen, *Spelinspektionens tillsyn över spelmarknaden*, RiR 2024:19, 2024.

Selling L., *CAN:s nationella skolundersökning 2024 Ungas erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar*, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN rapport 230, 2024.

Socialstyrelsen, *Behandling av spelmissbruk och spelberoende Kunskapsstöd med rekommendationer till hälso- och sjukvården och socialtjänsten*, artikelnummer 2018-12-5, 2018.

Socialstyrelsen, *Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende - Stöd för styrning och ledning*, artikelnummer: 2019-1-16, 2019.

Socialstyrelsen, *Lägesbild 2024 Uppföljning av ANDTS-strategins mål avseende vård och omsorg*, artikelnummer: 2024-4-9015, april 2024.

Socialstyrelsen, *Nationell utvärdering – vård och stöd vid skadligt bruk och beroende*, artikelnummer: 2024-6-9057, 2024.

Socialstyrelsen, *Statistik om insatser till vuxna personer med skadligt bruk och beroende 2024*, artikelnummer: 2025-5-9580, 2025.

Spelinspektionen, *Spelvanor online 2023*, 2023.

Spelinspektionen, *Allmänheten om spel 2024*, 2025.

Spelinspektionen, *Regeringsuppdrag (Fi2021/03520) att följa upp utvecklingen av spelandet och spelproblemen på spelmarknaden*, Slutredovisning, 2023-10-31, dnr: 21Si2503, 2023.

Spelinspektionen, *Redovisning av uppdrag i Spelinspektionens regleringsbrev Fi2023/03130: Att kartlägga de bakomliggande faktorerna till att ungas spelande ökar och*

hur sådant spelande finansieras samt att följa utvecklingen av ungas spelande, dnr: 24Si161, 2025.

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), *Att förebygga missbruk av alkohol, droger och spel hos barn och unga*, rapport 243/2015, 2015.

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, *Att förebygga problem med spel om pengar En systematisk översikt*, rapport 299/2019, 2019.

Statskontoret, *Regeringens styrning i tvärspektoriella frågor – En studie om erfarenheter och utvecklingsmöjligheter*, 2022.

Statskontoret, *Utvärdering av omregleringen av spelmarknaden slutrapport*, 2022:5, dnr: 2018/84-5, 2022.

Statskontoret, *Att styra med kunskap – En studie om statlig kunskapsstyrning riktad till kommuner och regioner*, rapportnummer OOS 49, 2023.

Statskontoret, *Myndighetsanalys av Folkhälsomyndigheten*, 2024:10, 2024.

Statskontoret, *Myndighetsanalys av Socialstyrelsen slutrapport*, 2025:9, 2025.

Svensson, J. och Guttormsson, U., *CAN:s nationella skolundersökning 2025 Ungas erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar*, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN rapport 239, 2025.

Riksdagstryck och regeringsbeslut

Bet. 2020/21:SoU25, *En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025*.

Prop. 2002/03:35, *Mål för folkhälsan*, bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145.

Prop. 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*.

Prop. 2017/18:220, *En omreglerad spelmarknad*, bet. 2017/18:KrU8, rskr. 2017/18:363.

Prop. 2017/18:249, *God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik*, bet. 2017/18:SoU26, rskr. 2017/18:406.

Prop. 2018/19:1, *Budgetpropositionen för 2019*, bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:94.

Prop. 2020/21:132, *En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025*, bet. 2020/21:SoU25 punkt 2, rskr. 2020/21:375.

Prop. 2021/22:162, *Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning*.

Prop. 2024/25:1, *Budgetpropositionen för 2025 - Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg*.

Prop. 2025/26:11, *Ett nytt förbud mot spel på kredit.*

Regeringsbeslut S2015/05769/FST (delvis), *Uppdrag att ta fram och sprida ett nationellt kunskapsstöd om stöd och behandling av spelmissbruk.*

Regeringsbeslut S2016/00847/FST (delvis), *Uppdrag att genomföra insatser för att förebygga spelproblem.*

Regeringsbeslut S2021/03341 (delvis), *Uppdrag att stödja genomförandet av den förnyade strategin för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025 (ANDTS-strategin).*

Regeringsbeslut S2021/03118 (delvis), *Uppdrag att stärka och utveckla stödet till barn som anhöriga.*

Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Socialstyrelsen
S2024/02156 (delvis).

Skr. 2021/22:213, *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025.*

Webbsidor

Folkhälsomyndigheten "Kommunernas arbete för att förebygga spel",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/forebygga-spelproblem/kommunernas-arbete-for-att-forebygga-spel/>, hämtad 2025-03-28.

Folkhälsomyndigheten, Spelprevention.se, "Spelformer och risknivå",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-spelproblem/spelformer-och-riskniva>, hämtad: 2025-04-03.

Folkhälsomyndigheten, "Ekonomi och spelproblem",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-spelproblem/ekonomi-och-spelproblem/>, hämtad 2025-06-24.

Folkhälsomyndigheten, "Rekommendationer för barns och ungas skärmanvändning", <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/digitala-medier-och-halsa/hjalp-ditt-barn-pa-natet/>, hämtad 2025-06-27.

Folkhälsomyndigheten, "Kunskapsstödet förebygg spelproblem",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-oss/kunskapsstodet-forebygg-spelproblem/>, hämtad 2025-08-20.

Folkhälsomyndigheten, "Resultat från Länsrapportens undersökning",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/det-har-gor-vi-inom-andts/nationell-samordning-inom-andts/resultat-fran-lansrapportens-undersokning/>, hämtad 2025-08-29.

Folkhälsomyndigheten, "Indikatorlabbet",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/om-var-data/statistikdatabaser/indikatorlabbet/>, hämtad 2025-08-29.

Folkhälsomyndigheten, "Statistik över spelproblem i Sverige",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/statistik/statistik-over-spelproblem/>, hämtad 2024-09-23.

Folkhälsomyndigheten, "Spelproblem ger stora samhällskostnader",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-spelproblem/samhallskostnader-for-spelproblem/>, hämtad 2024-09-23.

Folkhälsomyndigheten, "Spelproblem bland unga",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/barn-och-unga-och-spel-om-pengar-och-spelproblem/spelproblem-bland-unga/>, hämtad 2025-09-29.

Folkhälsomyndigheten, "Spelformer och risknivå",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-spelproblem/spelformer-och-riskniva/>, hämtad 2025-10-04

Folkhälsomyndigheten, "Närstående och spel",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-spelproblem/narstaende-och-spel/>, hämtad 2025-10-08.

Folkhälsomyndigheten, "Problem med spel om pengar – vi reder ut begreppen",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/p/problem-med-spel-om-pengar-vi-reder-ut-begreppen/>, hämtad 2025-10-13.

Folkhälsomyndigheten, "Spel om pengar bland unga",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/barn-och-unga-och-spel-om-pengar-och-spelproblem/spel-om-pengar-bland-unga/>, hämtad 2025-10-14.

Folkhälsomyndigheten, "ANDT och spel om pengar",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/om-spelproblem/andt-och-spel-om-pengar/>, hämtad 2025-10-20.

Folkhälsomyndigheten, "Evidens och utveckling av spelförebyggande metoder",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/forebygga-spelproblem/evidens-och-utveckling-av-spelforebyggande-metoder/>, hämtad 2025-10-23.

Folkhälsomyndigheten, "Mer uppföljning och organisationsstöd behövs inom spelområdet", hämtad 2025-10-23.

Folkhälsomyndigheten, "Länsstyrelsernas ANDTS-samordning",
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/forebygga-spelproblem/lansstyrelsernas-andts-samordning/>, hämtad 2025-11-06.

Folkhälsomyndigheten, "Vägledning för förebyggande arbete om spelproblem", <https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/forebygga-spelproblem/>, hämtad 2025-11-09.

Folkhälsomyndigheten, "Förebyggande arbete inom ANDTS", <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/forebyggande-arbete-inom-andts/>, hämtad 2025-11-10.

Folkhälsomyndigheten, "Undersökning om spel om pengar i Norden", <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/det-har-gor-vi-inom-andts/vart-arbete-inom-området-spel-om-pengar/undersokning-om-spel-om-pengar-i-norden/>, hämtad 2025-11-27.

Kronofogdemyndigheten, "Om överskuldsättning. Kunskapsstöd till dig som möter människor som har ekonomiska problem", <https://kronofogden.se/rad-och-stod/for-dig-som-stodjer-andra/om-overskuldsattning>, hämtad 2025-06-27.

Skolverket, "Arbeta med ANDT i skolan", <https://www.skolverket.se/larande-och-trygghet/elevhalsa-och-stodinsatser/skolans-gemensamma-elevhalsoarbete/alkohol-narkotika-dopning-och-tobak>, hämtad 2025-06-27.

Socialstyrelsen, "Spelproblem", hämtad 2025-06-23.

Socialstyrelsen, "Allt fler får behandling för spelberoende", <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/allt-fler-far-behandling-for-spelberoende/>, hämtad 2025-11-10.

Spelinspektionen, "Statistik", <https://www.spelinspektionen.se/om-oss/statistik/>, hämtad 2025-10-23.

SVT, "Forskarlarm: Unga fastnar i spelmissbruk redan på gymnasiet", <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/skane/forskarlarm-unga-fastnar-i-spelmissbruk-redan-pa-gymnasiet>, hämtad 2024-09-26.

Statens arbete mot problem med spel om pengar (RiR 2026:1)

Kommuner och regioner ansvarar för att förebygga och behandla personer med spelproblem. Riksrevisionen har granskat statens arbete för att stödja kommunernas och hälso- och sjukvårdens insatser mot spelproblem.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att statens arbete för att minska spelproblem inte är effektivt. Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens kunskapsstöd om spelproblem håller hög kvalitet, men motsvarar inte kommunernas och regionernas behov av praktisk vägledning för att upptäcka, förebygga och behandla spelproblem. Det gäller särskilt för barn och unga, där spel om pengar och spelproblem ökar.

En bidragande orsak är att det saknas tillräcklig forskning om effektiva metoder för att förebygga spelproblem. Folkhälsomyndigheten har i begränsad utsträckning analyserat kommuners och regioners beprövade erfarenheter och tagit tillvara framgångsrika arbetssätt i sitt kunskapsstöd. Socialstyrelsens kunskapsstöd innehåller dessutom inte vägledning för hur socialtjänsten och vården ska kunna upptäcka spelproblem bland barn och unga eller ge dem stöd och behandling. Granskningen visar även att samordningen mellan aktörer är otillräcklig och att myndigheternas uppföljning av spelproblemens utveckling är begränsad. Arbetet med spelproblem är ännu inte fullt integrerat i det bredare arbetet mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar, vilket försvårar ett samlat arbete mot skadligt bruk och beroenden.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga att inkludera frågor om spelproblem i satsningar inom angränsade områden. Folkhälsomyndigheten rekommenderas bland annat att utveckla praktisk vägledning till kommunerna för att upptäcka och förebygga spelproblem, särskilt bland barn och unga. Socialstyrelsen rekommenderas bland annat att utveckla kunskapsstödet för spelproblem, med särskilt fokus på rekommendationer för barn och unga.